

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENECE

Abbonamenti Presso
18 Lire Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

Bollettino No 970

Intensa attività in Tripolitania

**Posizioni di importanza tattica
conquistate in Tunisia — Un
grosso mercantile nemico colato
a picco — Un sommergibile
nemico affondato**

Il Quartier Generale delle Forze Armate co-
munica:

L'attività combattiva è continuata ieri intensa
in Tripolitania, squadriglio da bombardamento
in picchiata hanno battuto con visibili ri-
sultati, le colonne britanniche causando ad esse
gravi perdite e rallentandone l'avanzata. Reparti
dei nostri presidi del Sud attaccavano con riuscita
azione un nucleo blindato avversario distruggendo
cinque camionette e prendendo alcuni prigionieri.

Nella regione tunisina proseguono, con
l'appoggio di forti aliquote della arma aerea, le
operazioni dei gruppi da combattimento italiani e
germanici, sono state conquistate posizioni di im-
portanza tattica tenacemente difese e fatte parec-
chie centinaia di prigionieri.

Nei duelli aerei della giornata quattro appa-
recchi venivano distrutti dalla caccia dell'Asse, che
ne abbatté un altro nel cielo di Tripoli du-
rante una incursione.

Presso le coste algerine una formazione
di aerosiluranti al comando del tenente Giuseppe
Cinichè attaccava — nonostante la violenta re-
azione controaerea — un convoglio americano centran-
do un grosso mercantile che era visto rapidamen-
te colare a picco.

Una azione di nostri caccia bombardieri con-
tro due sommergibili aveva pure successo: Uno
delle due unità, ripetutamente colpita è da rite-
nere affondata.

Non ha fatto ritorno dalla sua missione di
guerra un nostro velivolo.

Una silurante in servizio di scorta nel Medi-
terraneo è andata perduta per attacco di som-
mergibili, buona parte dell'equipaggio è salva, le
famiglie dei mancanti sono state informate.

Aeroplani nemici hanno sganciato stamane
alcune bombe dirompenti nei dintorni di Noto;
fra la popolazione un morto e undici feriti, non
sono segnalati danni di importanza.

Nota al Bollettino: Il pilota del velivolo che
ha colpito il sommergibile nell'azione citata dal-
l'odierno Bollettino del Quartier Generale delle
forze armate è il Maresciallo Rodolfo Bergamini.

Močno vojno delovanje v Tripolisu

**V Tunisu so bile zavzete taktično važne postojanke — Velik sovražni trgovski parnik potopljen — Sovražna
podmornica potopljena**

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tripolisu se je večer nadaljevalo moč-
no vojno delovanje. Eskadrole strmoglavih bomb-
nikov so z vidnimi uspehi tolkle po angleških kol-
onah, jim zadale težke izgube in jim zadrževale
napredovanje.

Oddelki naših posadk na jugu so v uspešnih
nastopih napadali nek nasprotni oklepni oddelk,
uničili 5 avtomobilskih vozil ter zajeli nekaj ujet-
nikov.

V tuniški pokrajini se ob podpori močnih
oddelkov letalskega orožja nadaljujejo boji ita-
lijanskih in nemških bojnih skupin. Zavzete so bile
zagrizeno branjene taktično važne postojanke in
prijetih je bilo več sto ujetnikov.

V dnevnih letalskih bojih so bila sestreljena
4 letala od Osnih lovcev, ki so zblili še eno letalo
med napadom na Tripolis.

Blizu alžirske obale je skupina torpednih
letal pod poveljstvom poročnika Giuseppe Cimic-
chia brez ozira na silovit protiletalski odpor na-
padla angleško-ameriško spremeljavo in zadela ve-
lik trgovski parnik, ki so ga videli, da se je na-
glo potopil.

Uspešen je bil tudi nastop naših bombnikov-
lovcev proti dvema podmornicama. Ena je bila
ponovno zadeta in jo je smatrali za potopljeno.

Eno naše letalo se ni vrnilo iz vojnega poleta.

Neka torpedovka, ki je bila v spremljevalni
službi v Sredozemlju, je bila zgubljena za-
radi podmorniskega napada. Večina posadke je na
varnem; družine pogrešanih so bile obveščene.

Sovražna letala so spuščala danes zjutraj ra-
pidalne bombe v okolici Noto: med civilnim
prebivalstvom je eden mrtev ter 11 ranjenih. Po-
membe škoda ni bilo.

Dodatek k vojnemu poročilu. Pilot letala, ki
je potopilo podmornico v današnjem vojnem po-
ročilu Glavnega Stana Oboroženih Sil, je narednik
Rodolfo Bergamini.

Madrid, 20. jan. AS. List »Alcazar« se v ne-
kem dopisu iz Rima zopet bavi z vdorom italijan-
skih hitrih napadalnih sredstev v alžirsko prista-
nišče ter se pri tej priložnosti spominja prejšnjih
smelih podvzetij v Suzi, na Malti, Gibraltarju ter
v Aleksandriji in poudarja njihove uspehe. Veliko
vlogo igrajo pri tem italijanski pomorski strokov-
njaki, ki grade ter izpopolnjujejo te ladje. List
na kratko opiše ta napadalna sredstva ter se po-
-

klanja junaškim posadkam, ki so v čast italijan-
ski mornarici, kajti tisoče ljudi se svobodno javlja
za takšne nastope, čeprav se zavedajo skrajne ne-
varnosti, v katero se tako podajajo.

Berlin, 20. jan. AS: V zvezi s potopitvijo
nadaljnjih svoražnih ladij s strani nemških
težkih bombnikov ob alžirskih obalah, se je
zvedelo za naslednje podrobnosti: Nočni napad
je bil izveden v jasni noči, ko je svetila luna.
Navzlic močnemu protiletalskemu odporu se je
nemškimi letalom posrečilo spustiti bombo za
bombo na jasno razločujoče se cilje. Dve pre-
voznici ladij sta bili tako v polno zadeti in sta
se po silovitih eksplozijah kmalu potopili. Imeli
sta skupno okoli 12.000 ton. Kmalu nato sta bili
zadeti še dve drugi srednjeveliki ladiji in težko
poškodovani. Vsaka je imela okoli 4000 ton. Na
poznejšem letalskem ogledniškem poletu je bi-
lo ugotovljeno, da sta se tudi ti dve ladji po-
topili.

Rim, 20. jan. AS. Zanimiva revija »Illustra-
zione Romanica«, v kateri odseva miselnost visokih
cerkvenih in svetnih osebnosti, je v svoji novi šte-
vilki objavila naslednji zanimiv uvodnik:

»Ko je bila ta številka v tisku, so najnesreč-
nejše kronike te vojne zabeležile neverjetno in
nezaslišano dejstvo: divje bombe napade angleš-
kega letalstva na naša lepa, delovna mesta Gene-
va, Torino, Milano, Palermo, Napoli in Savona, ki
so prenašala barbarski divji letalski napad Albio-
na ter so s ponosno nepremaganim duhom žrtvo-
vala svoje nočno in dnevno mučeništvo na sveti
oljar Domovine. Toda s kakšnimi besedami ne bo
mogoče nikdar dovolj ožigosati zločina angleških
letalskih roparjev, ki v svojih napodivljanejših
zločestih prekašajo antične roparje ter s svojo mo-
riško in razdeljalno besnostjo uničujejo prebival-

Junaški bataljon »Gemono«

Berlin, 19. jan. AS. Večerni listi objavljajo z
velikim poudarkom poročilo nekega vojnega
dopisnika o italijanski diviziji »Julia«. Potem ko
so omenili, da je bila divizija »Julia« častno ome-
njena pretekle dni v vojnih poročilih nemških
oboroženih sil zaradi svojega oboroženega zadr-
žanja v obrambnih borbah za Don, objavljajo listi
v celoti dopis o dogodku, katerega junak je bil
bataljon »Gemono«, Planinec bataljona »Gemono«
so branili neko postojanko, ki se vriva kakor pol-
otok v Don, ko so jih Sovjeti s številno močnej-
šimi silami nenadoma napadli. Planinec bataljona
»Gemono« so z vso mirnostjo pustili, da se je so-
vražnik približal s svojimi ladjami, s katerimi
je z lahko prekorajil reko, pokril s tanko skor-
jo ledu. Ko so bili Rusi v hoteni razdalji, so pla-
ninci začeli uporabljati svoje orožje. Kakor toča
ognja so se vsule krogle na rdeče, ki so drug za
drugim, zaključuje dopis, popadali v reko.

Strašna obsodba angleškega divjaštva

Rim, 20. jan. AS. Zanimiva revija »Illustra-
zione Romanica«, v kateri odseva miselnost visokih
cerkvenih in svetnih osebnosti, je v svoji novi šte-
vilki objavila naslednji zanimiv uvodnik:

»Ko je bila ta številka v tisku, so najnesreč-
nejše kronike te vojne zabeležile neverjetno in
nezaslišano dejstvo: divje bombe napade angleš-
kega letalstva na naša lepa, delovna mesta Gene-
va, Torino, Milano, Palermo, Napoli in Savona, ki
so prenašala barbarski divji letalski napad Albio-
na ter so s ponosno nepremaganim duhom žrtvo-
vala svoje nočno in dnevno mučeništvo na sveti
oljar Domovine. Toda s kakšnimi besedami ne bo
mogoče nikdar dovolj ožigosati zločina angleških
letalskih roparjev, ki v svojih napodivljanejših
zločestih prekašajo antične roparje ter s svojo mo-
riško in razdeljalno besnostjo uničujejo prebival-

stvo naših največjih mestnih središč, podirajo cer-
kve in bolnišnice, posvečene največji in najbolj
človečanski ljubezni? Ali bo najbolj kruto in zlo-
činsko nasilje imelo premoč nad življenjem tolikih
bitij? Ali zvesti v tej naši vojni proti poltanski
bogataški zvezi ne bodo slabe sile podlegle do-
brim silam? In zlasti naša zavest vernih se dvi-
ga, da z žarečimi besedami gnusa očigleda barbar-
stvo naših sovražnikov, ki se bore za zaničljivo
stvar kratkovidnega samoljubja proti mladim in
revnim narodom, ki imajo sveto pravico do življe-
nja in proti katerim uporabljajo sovražniški podla
sredstva smrti in razdeljanja, zanikajo pravico in
smisel človečanstva ter morale. Ali se ti moderni
barbarji ne boje pravice in božjega maščevanja,
pravice in maščevanja, ki danes napolnjujeta z
najtrdnejšimi sklepi bojnega duha in najtrdnejšo
zvezo med osuni armadami?«

Nova albanska vlada

Quasim Blaca.
Novi predsednik albanske vlade Ekrem Li-
bohova se je rodil v Argirokstru 1882. Bil je ko-
njeniški častnik; potem pa podprefekt v Valoni in
prefekt v Camuriji. Simpatije za Italijo je kazal
že od prejšnje svetovne vojne, med katero je bil
v stiku z italijanskimi vojaškimi oblastmi. Uvelja-
vil se je v političnem življenju svoje države in je
bil od 1919 do 1921 albanski odposlanec pri ita-
lijanskem zunanjem ministrstvu, 1925 pa je bil ime-
novan za odpravnika poslov pri Kvirinalu. Po raz-
nih službah v Albaniji so ga l. 1933 poslali kot
albanskega ministra v Pariz, od koder so ga po-
klicali v Tirano za zunanjega ministra. Lani je bil
imenovan za podpredsednika albanske trgovske
banke. Ekrem Libohova je človek z visoko omiko
in izobrazbo ter je bil v različnih razdobjih svo-
jega življenja vedno navdušen prijatelj Italije.

Prazni sovjetski poskusi pri Petrogradu

Berlin, 20. jan. AS: Od Leningrada do Kav-
kaza se brez prestanka nadaljujejo srditi boji.
Nemci, Italijani, Romuni, Španci in Madžari se
junaško udeležujejo zimske bitke, v kateri igra
boljševizem za vse in skuša z vztrajnim naporom
zavzeti zgubljena ozemlja in kmetijsko bogatstvo.
Borba je največja in najodločilnejša, kar jih je
bilo doslej v zgodovini. Od nje je odvisna usoda
naše civilizacije in naše celine.

Moskva zopet trobi v svoji propagandi in
oznaja zmago za zmago. Zadnja sovjetska poro-
čila celo pravijo, da je bilo 16 mesečno obsedanje
Petrograda razbito, češ da so ruski napadalni od-

delki zavzeli Schlüsselburg. To poročilo ima
takšno podlago, kakor zloglasno poročilo, da je
bila uničena posadka v Velikih Lukih in da so
Nemci zgubili važno trdnjavo na progi Riga—Ka-
linin.

Po točnih poročilih iz pristojnega vira se je
res povečala sovjetska ofenziva južno od Lado-
škega jezera, ki bi rada zdrobila obroč okoli Le-
ningrada, toda ponovni sovražniški napori niso do-
segli pozitivnih uspehov. Zadnje dni so tu in tam
vdrl v nemški obrambni sistem. Toda ti vdori so
bili takoj uničeni. Boljševiki so še daleč od Schlüs-
selburga in odslej se nimajo nikakšnega izgleda,
da bi se lahko polastili te strateško važne točke.

Najvišje romunsko odlikovanje generalu Paulusu

Bukarešta, 20. jan. AS. Nemški general Paulus,
poveljnik armadne skupine na odseku pri Staling-
radu, je bil odlikovan od maršala Antonescu z
redom Mihaela junaka, ki je največje romunsko
vojaško odlikovanje.

Kritična seja angleškega parlamenta

Stockholm, 20. jan. AS. Londonski dopisnik
lista »Svenska Dagbladet« poroča, da se je večeraj
začelo v Londonu novo parlamentarno zasedanje,
na katerem utegne priti do nepričakovanega raz-
voja. Tako zatrjuje list »Evening News«, da bo

to novo zasedanje »najkritičnejše v vsej vojni«.
Churchillova odošnost pri otvoritvi zasedanja je
tako ustvarila napeto razpoloženje in večina po-
slancev je zapustila zbornico, ko je Attlee, ki je
zastopal ministrskega predsednika, podajal pre-
gled zadnjih vojaških dogodkov. V dobro pouče-
lih krogih zatrjujejo, da bodo največ razpravljali
o vojni proti podmornicam ter o ureditvah za ome-
jitev njihovih naraščajočih delovanj. Drugo pe-
reče vprašanje, ki bo tudi verjetno na vrsti, je
neskladje pri političnem sodelovanju med Anglijo
in Združenimi državami. Stevilni poslanci so brid-
ko izjavili, da so dogodki v Severni Afriki odkrili
nedvomne vrzeli v angleško-ameriški politiki. Go-
vorili bodo tudi o Beveridgejevem načrtu in pri-
čakujejo se živahne debate, ker so mnenja o tem
načrtu zelo deljena.

Turški glas o ruski ofenzivi

Carigrad, 20. jan. AS: Vojaški kritik lista
»Tasviri Efkar«, ki komentira boje na vzhodnem
bojišču, meni, da ruska ofenziva ne bo ustvarila
bistveno spremenjenega položaja v strateškem po-
gledu. Vojaški kritik najprej ugotavlja, da morej-
Sovjeti žrtvovati za to ofenzivo velikansko šte-
vilo ljudi in mnogo vojnega gradiva, na drugi
strani pa bo nemško-zavezniška armada lahko brez
neprijetnosti v globki obrambi izpraznila nekaj
ozemlja do pomladi, ko bodo izpraznjena ozemlja
zopet zasedena. O ruskem uspehu bi se dalo go-
voriti le takrat, če bi Nemčija ne mogla spomlad
obnoviti ofenzive, toda na koncu zime mogla s po-
jetno videti, da bo sedanja ofenziva oslabilila Ruse.

Nepremišljen korak Iraka

Rim, 20. jan. AS: Takozvana iraška vlada
Nuri Saída je napovedala vojno silam trojne zveze.

Sovjetski napadi v Kavkazu zavrtnjeni

**Junaški branitelji področja pri Stalingradu — Pri Ilmenskem jezeru je bila
uničena obkoljena nasprotna skupina — Sovjetski napadi pri Ladoškem
jezeru, zaustavljeni**

Hitlerjev glavni stan, 20. januarja. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

V severozapadnem delu Kavkaza so za-
vrtnile nemške, romunske in slovaške čete kra-
jevne sovjetske napade.

Začenjajoče se južno vreme otežkoča med
Kavkazom in Donom bojno delovanje na
obeh straneh. Sibkejske sovražniške sile so bile
tamkaj deloma v protisunkih uničene po ogor-
čenih borbah.

V bojnih odsekih donskega področja
so nemške čete s podporo letalstva ustavile so-
vražniške napade v mestoma zelo hudih bor-
bah. Na odseku ene pehotne divizije je bilo pri
tem uničenih 10 oklepni voz.

Branitelji prostora pri Stalingradu so
ubranili kljub hudemu pomanjkanju v neomaj-
ni borbi vse sovjetske napade.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera
je bila obkoljena nasprotna bojna skupina po-
polnoma uničena. Lastni napadi so vrgli sovraž-
nika v njegove prejšnje postojanke; razbreme-
nili poskusi pa so bili zavrtnjeni.

Močnejši sovražniškovi napadi jugovzhod-
no od Ladoškega jezera so se izjavljali v
hudih borbah, pri čemer so bili krajevni vdori v
protisunkih zaustavljeni ali razčiščeni.

V Severni Afriki trajajo premikalni boji
na fronti nemško-italijanske oklepne armade dalje.
Nemško italijansko letalstvo je prizadelo sovraž-
niku hude izgube v oklepni vozovih in motornih
vozilih.

Na tuniškem področju so se nadaljevali
napadi nemško-italijanskih bojnih skupin z učin-
kovito podporo letalstva. Zavzete so bile nadalje
postojanke in privedeni nad 1000 ujetnikov. Na
nekem sovražniškem letalskem oporišču so na-
stali po letalskih napadih obsežni požari. Ponoči
so bile ponovno bombardirane pristaniške naprave
v Boni. Dve trgovski ladji, ki sta bili po zad-
njem poročilu pred Bono poškodovani, sta se po-
topili. S tem je sovražnik izgubil pri letalskem na-
padu v noči od 18. na 19. januar 4 trgovske ladje
s skupno 20.000 tonami.

Neka nemška podmornica je potopila zapadno
od Orana iz močno zavarovanega konvoja 4000-
tonski parnik.

Berlin, 20. januarja. Mednarodna poročeval-
ska agencija poroča v zvezi z boji na vzhodnem
bojišču, da so pri sovjetskih poskusih, vreči ob
srednjem Donu, v boju nekaj konjeniških skupin in
oklepnih edin, da bi utrle pot ostali vojski, nem-
ški oddelki zadali tem enotam strahotne izgube in
uničili nad polovico njihovih tankov. Najprej se
je sovražnik tankom posrečilo nevtralizirati nem-

ško oporišče, toda odločni oddelki nemške pehote
in nemških tankov so jih napadli, zažgali velike
jeklene orjake, ki so jih zadeli v bencinske tanke.
Sovjetska pehota je bila nato prepuščena ognju
avtomatičnega orožja. Le malo sovražnikov je osta-
lo živih in še te so zasledovali motociklisti ter
jih uničili.

Na istem odseku so nemške čete v proti-
napadu iztrgale boljševikom nek kraj, ki so ga
imeli dva dni zasedene in okoli katerega so
40 ur divjali hudi boji. Prvi dan proti večeru so
se Nemci pomaknili na vzhodni konec tega kraja.
Boljševiki so dobili nove okrepitve, Nemci pa so
obnovili napad pri luči gorečih hiš. Proti jutru
je bil kraj zopet zaseden.

Berlin, 20. jan. AS. Izvedelo se je, da so
nemške čete pri nadaljnjih bojih med Kavkazom
in Donso pokrajino 17. in 18. januarja uničile 62
sovjetskih tankov.

Berlin, 20. jan. AS. V zvezi s trdimi boji, ki
trenutno potekajo tudi na južnem odseku Lado-
škega jezera, so se izvedele na pristojnem viru
nekatero podrobnosti, ki se posebej nanašajo na
delovanje kolon, katere upravljajo preskrbovalne
potrebščine v prvo bojno vrsto. Te čete, pravi po-
ročilo, so dan in noč na ledenih cestah, ki vodijo
na bojišče, kjer so stalno pod ognjem sovjetskega
topništva. Težave, ki jih morajo tukaj pretrpeti
vojaki, ki spremljajo vozila, ter vojaški tehničnih
oddelkov, so nedopovedljive. Neka motorizirana
kolona, ki je zaposlena na tem odseku, je prevo-
zila v šestih mesecih 25.000 ton streliva, orožja,
hrane in drugih potrebščin ter je prehodila skupno
2880.913 km močvirja po cestah, ki jih je komaj
epoznati preko puste pokrajine med Ladoškim in
Ilmenskim jezerom.

Dokument o anglosaški politiki v srednji Evropi

Berlin, 20. jan. AS: Praški list »Lidove No-
vy« je objavil dokument, ki je bil odkrit v arhivu
bivšega češkoslovaškega zunanjega ministrstva in
vsebuje stenoografski zapisnik o pogovoru, ki sta
ga imela novembra leta 1937 Beneš in takratni
zunanj minister Krofta. Kakor pravi dokument, je
takrat dejal Beneš svojemu ministru: Angleži se
nikakor nečejo pomiriti z Nemci. Njihov interes
je, da ostane naša država stalna pretveza za kon-
flikt z Nemčijo. Zato njihova politika vedno niha
med da in ne, hoteč preprečiti vsak naš nepo-
sredni pakt za dokončno pomiritev z Nemčijo,
ki bi očistila vsako slabo voljo ter odpravila vsa-
ko nezaupanje. Angleži in Francozi nas ščuvajo

proti Nemčiji ter se nas poslužujejo kot orožja
za svojo politiko. Tudi »Börsen Zeitung« danes
zjutraj na kratko komentira besedilo te izjave in
naveja, kako sta se Anglija in Francija vedno stri-
njali v tem, da sta vzdrževali v Evropi in posebno
v srednji ter jugovzhodni Evropi moten položaj,
ki je preprečeval vsak sporazum. Bivša Českoslo-
vaška je morala biti med sateliti zahodnih sil
stalna puščica ob nemškem boku. Beneš — na-
daljuje list — je tudi takrat (če tudi tega nikdar
ne prizna) razumel, da utegne njegova država kot
orožje objestnosti in nasilnosti v rokah Angležev
in Francozov lahko končati s poginom v prepadu
zločinske politike.

Gogoljeve Ukrajinske povesti

Prihodnja knjiga Slovenčeve knjižnice

V kratkem bo v Slovenčevi knjižnici izšlo delo, ki bo gotovo zadovoljilo vse sloje našega občinstva, ki tako rado čita in ima visoko razvito lepočutje. To so Ukrajinske povesti Nikolaja Vasiljeviča Gogolja, ki so bodisi v celoti bodisi posamično že davno prevedene v vse omikane jezike sveta. Tudi pri nas so bile nekatere izmed njih že prevedene od raznih avtorjev, od tega pa je preteklo že par desetletij in so ti prevodi raztreseni po najrazličnejših izdajah in knjižnicah. Da bi podal slovenskemu človeku celotno zaokroženo sliko o ukrajinskih deželi in njenem, z bohotno pa ostro in duhovito domišljijo obdarjenem narodu, kakor ga je zajel v svoji duši in ga z nedosežno poezijo poveljal njega največji pisatelj genij, Nikolaj Gogolj, je g. Franc Tersegla zdaj prevedel vse povesti, ki so iz Gogoljevga peresa v prvi izšli v letih 1831 in 1832 pod naslovom »Večeri na pristavi blizu Dikanjke«.

Najgrozljivejša izmed teh povesti, ki zvesto odseva ukrajinsko dušo, njene fantastične globine, njeno ostro duhovitost in šegavo nprav, njeno strastno ljubezen do življenja, ki črpa iz junaških tradicij bogate in z opojno poezijo prežete zemlje, je »Vijč«, ki jo je prevajalec postavil na čelo in jo v svojem uvodu pojasnil v njeni tako zelo pomembni simboliki. To je povest kijevskega seminarista, ki je ubil čarovnico, katere se mu zato v zapušteni cerkvi na daljnji stepi strašno maščuje. Sledi najčarobnejša izmed vseh ukrajinskih povesti »Božična noč«, v kateri se ukrajinska dežela kar blešči v svoji oslepilajoči zimski lepoti in se najrazličnejši tipi ukrajinskega ljudstva — gizdava vaška lepota, sladostni kmetijski veljak, pijanski in leni a hrabri Zaporozec, opeharjeni vrstniki, vaški slikar samouk, razbrazdane klepetulje — vrstijo drug za drugim v pestrem kolu. Kakor v teh povestih ima vrh vlogi vlogi tudi v »Sejmu v Soročincu«, kjer nečista sila strahljivega in lahkovnega ljudi, da nas vsaka stran sili na pristrani smeh; vrh tega sleparijo narod in uganjajo burke prekanjenega čigana, zviti židovski krmar pa razposajeni fantje, vse pa zaključuje bujno veselja svatba, kakršne je v starini poznala samo Ukrajina. Neizrečno mila poezija je razlita nad zemljo in ljudmi v »Majski noči«, v kateri je resnica, kakor v vseh Gogoljevih ukrajinskih povestih, tako čudovito spojena s pravilno fantastiko, da ne veš, ali bdiš ali sanjaš. Grozna sila izvennaravne demonije se nam podobno kakor v »Vijču« razkriva v »Kresni noči«, v tej povesti je pa še

Razdeljevanje sira

Prehranjevalni zavod Vis. Komisarata poziva vse trgovce, da morajo dvigniti najkrajše do 24. t. m. sir za mesec januar in sicer vsak pri onem veletrgovcu, pri katerem ga je dobil v mesecu decembru. Navodila glede razdelitve sira potrošnikom bodo objavljena naknadno.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokr. Prehr. zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče. Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelku za krmila, Gosposka ul. 12, pri čemer levo, in sicer: 21. t. m. rejci z začetnico A do J, 22. t. m. rejci z začetnico K do P, 23. t. m. rejci z začetnico P do Z.

Športniki, ali že veste...

... da se je vodstvo italijanske plavalne zveze nedavno posvetovalo v Rimu o mednarodnem sporedu bodoče sezone. Tu so sklenili, da bodo priredili letos mednarodne plavalne tekme z Madžari, Hrvatji, Španci in Nemci.

... da je japonski plavalni šport zelo močan, da pa velja to samo za discipline moških? Nasprotno pa je ženski plavalni šport na Japonskem šele v povojih. Sedaj poročajo o novi zvezdi v japonskem ženskem plavalnem športu. Tu mislijo na 16 letno Fumiko Hatano, ki je preplavala 100 metrov prosto v 1 minuti 14,2 sekundah. Čas je razmeroma dober, moramo pa dodati, da plavajo evropska dekleta tudi izpod 1 minute 10 sekund in da smo imeli tudi že v Ljubljani plavalčice, enakovredne japonski prvakinji Fumiko Hatani.

... da so se vrnili člani nemške državne nogometne reprezentance po tekmi s Slovaki spet k svojim vojaškim edinicam na bojišče? Zaradi tega bo morala nemška nogometna zveza za letošnji omejitveni mednarodni srečanja. Po izjavi državne športnega vodje pa sodimo, da ne bodo brez mednarodnih tekem. V dogovorih so s Slovaki, Romuni, Španci in Bolgari, s katerimi nameravajo prirediti meddržavne tekme na zelenem polju.

... da so Švicarji za letošnji opustili konjske dirke v St. Moritzu, namesto teh pa bodo priredili zimске dirke v Arosu. Tu bodo tekmovali 7. februarja tudi v Jörlingu na smučeh.

bolj naslonjena na pravilice in druge proizvode ukrajinske narodne domišljije, ki so bili Gogolju bogat vir, saj je tako za svojo snov kakor za svoje tipe imel vzorce v starih pravljicah, ljudskih igrah, ljudskem lutkovem gledišču in božičnih misterijih. Zbirko ukrajinskih povesti zaključujeta kratki povesti, ki jih pripoveduje stari cerkovnik Foma Grigorjevič: »Izgubljeno pismo« in »Začarani kraj«, obe nekoliko grozljivi, še bolj pa šegavi.

Ukrajinskim povestim je prevajalec dodal najlepšo povest iz takozvanih petrograjskih novel »Plašč«, ki je gotovo najprezreteljivši od vseh

Gospodarstvo

Evropska prehrana

V nemški reviji »Nemška kmetijska politika« je objavljenih več zanimivih člankov o vprašanju prehrane. Iz razprave dr. Wirza je posneti, da je industrializacija v Nemčiji vodila do znatne preusmeritve v prehrani. Prehrana je vedno bolj prehajala od rastlinskih na živalske proizvode. Leta 1940 je znašal delež živalskih proizvodov pri potrošnji v Nemčiji 14, leta 1938 pa 34%. Tudi zmanjšanje potrošnje žita od 200 na 86 kg letno je privedlo do znatne izgube dragocenih hranilnih snovi. Tako zvezne civilizacijske bolezni so v glavnem povzročene po spremembah v prehrani, to so n. pr. gniloba zob, nato boleznj zaradi snovnih izprememb, srčne in druge bolezni. Zato bo zopet potrebno povišati delež kruha pri prehrani. Za krompir velja prizadevanje, da je treba gojiti boljše vrste, zlasti one, ki imajo dovolj vitaminov C. Da bi bila prehrana nemškega naroda na najvišji stopnji, bi moralo nemško ljudstvo porabiti trikrat toliko sadja in zelenjave, kolikor je je porabilo pred vojno. S tem bi se v zdravstvenem oziru prehrana zelo izboljšala.

Dr. Mielec razpravlja o samoprehrani evropskih držav in prihaja do naslednjih zaključkov: Povprečno se za proizvodnjo živalskih živil porabi sedemkrat več površine kot za proizvodnjo rastlinskih živil. To dokazuje, da narod, ki troši mnogo mesa, masti, jajc itd., potrebuje mnogo večjo površino kot narodi, ki imajo rajši rastlinsko prehrano. Z ozirom na kalorijsko vrednost ima ena tona rastlinskih proizvodov samo za eno petino manj kalorij kot ena tona živalskih proizvodov. Kar tiče samoprehrane, je v Evropi na najslabšem Belgija, nato sledi Norveška, Švica in Grčija, v skoraj isti vrsti pa so Nemčija, Francija in Holandija, ki imajo 82—85% vse potrošnje z domačo proizvodnjo, Anglija na pr. ima samo 25% potrošnje krito z domačo proizvodnjo.

Anglija vključ temu, da bo mnogo prostora pretvorila v njive, na slabšem glede prehrane kot celinska Evropa, kjer so kraji s presežkom živil, tako da se lahko Evropa prehranjuje sama sebe.

Kmetijski sejum v Veroni bo tudi letos od 7. do 15. marca. Sejmu je priključena tudi razstava konj.

Nova velika družba za prevoze v Grčiji je bila ustanovljena v Atenah z glavnico 100 milijonov drahem in imenom Nea Ellas.

12 novih tvornic za proizvodnjo sintetičnega bencina v Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da je do

Gogoljevih umotvorov in slika žalostno životvarjenje in konec petrograjskih uradnika Akakijeve. Tudi tej povesti je prevajalec napisal v uvodu komentar.

Prevod g. F. Tersegla, ki se je kolikor mogoče tesno oklepal izvirnika, ne da bi delal sile duhu slovenskega jezika, ima svojo vrednost tudi zaradi tega, ker je prevajalec napisal povestim tudi uvod, v katerem nam podaja duhovni lik pisatelja N. V. Gogolja, ki ni bil samo velik umetnik, ampak tudi globok religiozni genij, čigar iskanje, borbe, trpljenje in smrt bo slovenskega čitatelja globoko pretresla. Na koncu je prevajalec dodal knjigi »Splošne pripombe«, tako da bo čitatelj knjigo prebral z resničnim pridom, ker se mu pojasnjujejo izrazi, pojmi in stvari ukrajinskega življenja, navad in zgodovine, ki so na splošno malo znane.

konca leta 1942 nastalo v Nemčiji 12 novih tvornic za sintetični bencin, katere je ugradila organizacija Todt. Vodnoelektrične naprave in specializirane osebe so bili preneseni iz zahodne Nemčije v vzhodno Nemčijo. Večina delavstva v teh 12 novih tvornic je prišla iz donske kotline. 40.000 zidarjev, ki so bili dosedaj zaposleni pri gradnji tvornic in delavskih hiš, je sedaj šlo nazaj na vzhod, kjer bodo zgradili ukrajinsko težko industrijo.

Zamenjava bivšega jugoslovenskega drobiža na Hrvaškem. Kot je znano, je bivši jugoslovanski drobiž izgubil svojo vrednost kot plačilno sredstvo na Hrvaškem. Po obvestilu hrvaškega finančnega ministrstva zamenjavajo stari kovani drobiž za nove hrvaške bankovce Hrvaška drž. banka, Poštna hranilnica, Drž. hipotekarna, Hranilnica HND z vsemi podružnicami ter tudi vse pošte.

Povišanje tarif hrvaških železnic. S 1. februarjem nameravajo hrvaške drž. železnice znatno zvišati blagovne tarife. Za vagonске pošiljke je predvideno 30%, za kosovne pa 50 odstotkov.

Dve novi veliki podjetji na Hrvaškem. Osnovana je bila v Zagrebu d. d. Dom za trgovino s tekstilijami na veiko z glavnico 20 milijonov kun. Družba bo prevzela imovino razlaščenih trgovskih podjetij Milinov, Zagrebački magazin Vurdela in Bratje Klein. — Za izkoriščanje odpadkov, zlasti goriv, je bila ustanovljena d. d. z glavnico 10 milij. kun, od katere je predhodno vplačanih 3 milij. kun, »Sirovinac«. Člani ravnateljstva so uradniki Pohita.

Sklad za izenačenje cen na Hrvaškem. Hrvaška vlada je osnovala poseben sklad v znesku 2 milijard kun za izenačenje cen. Dohodki tega sklada bodo prišli v glavnem od povečanja državnih trošarin na žganje, spirit, čaj in kavne nadomestke. Nadalje bo uveden tudi poseben dodatek k trošarini na sladkor in olje. Dočim je znašala normalna trošarina na sladkor 20 kun pri kg, znaša dodatek 60 kun na kilogram.

Zvišanje vlog v francoskih bankah. Vloge v francoskih bankah so znašale s 30. septembrom leta 1942 161 milijard frankov, dočim so sredi leta znašale vloge 148, dne 31. marca 1942 pa 139 milijard franc. frankov.

Bolgarske dobave živil Grčiji. Grško ministarstvo za prehrano sporoča, da je prišlo do posebnega sporazuma med Grčijo in Bolgarijo, po katerem bo Bolgarija dobavila večje količine živil. Med drugim pričakujejo prihodnje mesece dobavo 5000 ton fižola iz Bolgarije, nadaljeje pošiljkatve drugih živil pa bodo tudi znatne.

PRESELIL SE JE SNOČI OB 9 MED ANGELČKE NAŠ LJUBLJENI

VASJA

POGREB BO V ČETRTEK, DNE 21. JANUARJA 1943, OB POL 4 POPOLDNE
Z ZAL, IZ KAPELICE SV. PETRA.

KDOR BI MU ŽELEL NATROSITI NA GROB CVETJA, NAJ DARUJE ZA SIROMAKE

LJUBLJANA, 20. JANUARJA 1943.

DR. JOŽA BASAJ Z RODBINO IN SRODSTVOM

Iz vzrokov vojne nastajajo otročje miru

POT POLITICNE MOCI PETROLEJA

In v Dearnbornu je prav tedaj prišel s svojimi poizkusi sin kmeta. Delal je dan in noč na nekem starem šklednju in s svojim zbijanjem kratil spanec sosedom. Tem se še sanjalo ni, da bo ta mladi motilec njihovega spanja v kratkem vzemiril celine zemlje. Kdo je bil ta mladenič? Imenoval se je Ford in je postal kmalu najbolj močeden Rockefellerjev zaveznik in eden izmed največjih povzročiteljev napredka v petrolejski industriji.

Ne, posej ni bil petrolej nič več pozabljen. Po dveh tisoč letih je postal gonilna snov strojev in tudi — politike.

Kjer je stala preprosta žitnica perzijskega khana, sta dala zgraditi brata Nobel cel gozd vrtnih stolpov v Bakuju, Rothschildi pa so napravili ruski petrolej za oke izmed najbolj pomembnih sil. Anglija hoče petrolej, Francija, Nemčija, Belgija. Leta 1870 se je pojavil prvi petrolejski parnik, belgijska 700-tonska ladja »Charles«, ki je vzdrževala reden promet med New Yorkom in Evropo. Leta 1930 je znašala skupna tonaža tankovskih ladij desetstokrat več — 7 milijonov ton. Okoli 1500 tankovskih ladij, zmognih morske plovbe, je danes v obratu, med temi jih je 430 pod ameriško zastavo. In večina teh je last petrolejske družbe Standard Oil. Kajti Rockefeller ni počival ob iznajdbah njegovega časa, zlasti ne ob tistih, ki so koristile njegovi petrolejski trgovini. V ameriški petrolejski industriji si je prisvojil vodilno mesto. Svetilno olje, mazilno olje, bencin — vse to je donosalo milijone in Rockefeller jih je potreboval. Do leta 1882 ni bila Standard Oil še nič drugača kakor združitev 30-tih neodvisnih družb, od katerih je delala vsaka zase. Edino so bile le v tem, da so plačevale enako ceno za petrolej, zahtevale enako ceno za rafinacijske proizvode in se posluževale skupnih prevoznih sredstev. Zdaj so nakopičile te družbe ves svoj denar na en kup in prenesle svoje poslovno vodstvo na devet »truste«. Predstojnik teh je

bil Rockefeller. Skupen kapital je zdaj znašal 75 milijonov dolarjev. Rockefellerjeva in Flaglersova finančna moč se je v 15 letih potisočirila.

Ce pokažemo v denarju Rockefellerjevo pot, dobimo tole sliko: Leta 1858: največ 500 dolarjev premoženja.

Leta 1885: ima že 50.000 dolarjev premoženja.

Leta 1870: — 31 let mu je, pa je že milijonar.

Leta 1885: stokratni milijonar.

Leta 1900: ima po davčni cenitvi premoženje v vrednosti 1 milijarde dolarjev.

Leta 1910: ima v denarju 2 milijardi dolarjev, za 5 milijard mark v premoženju. Standard Oil Co. je prodala dnevno leta 1870 600 sodov petroleja. 50 let pozneje prodaja dnevno 200 milijonov sodov. Kapital Standard Oil of New Jersey je dosegel leta 1932 1 milijardo 900 milijonov dolarjev. Skupno z drugimi Standard družbami je bil tedaj cenjen kapital trusta na 24 milijard mark. Poleg tega so dobili tečajev: delnica družbe Standard Oil of Indiana z imensko vrednostjo 100 dolarjev je bila vredna že leta 1911 3000 dolarjev, leta 1936 pa že 36.000 dolarjev.

V letu 1932 sem obiskal Rockefellerja na njegovem posestvu v Pocantico. Prišel sem v palačo s krasnim pogledom na Hudson, na obširen zalivski prostor v izmeri 21 hektarov, videl sem umetnostne zaklade in dragocena drevesa. V vsem tem prostoru se je gibala cela vojska detektivov, varuhov petrolejskega kralja. Ko sem čakal, mi je pripovedovala gospa Johnson, njegova dolgoletna hišna gospodinja, da Rockefeller ni ne kadil, ne pil vina, da je hodil redno spat ob devetih, vstajal pa je ob sedmih, veliko prebiral časopise, komaj pa kakšno knjigo, da je zelo rad in mnogo poslušal radio in se posebno zanimal za orgelsko in domačo glasbo. Tudi v kuhinjo je večkrat prišel. Veliko je potoval, pri čemer je imel to slabost, da se je rad dal fotografirati in se pogosto razkazoval našemu ljudu, da bi vzbujal zanimanje in pozornost.

Kaj bo ta stari mož, ki ga je njegov brat Frank tako sovražil, da je dal odstraniti krsto svoje žene iz skupne grobnice, kaj bo ta rekel o svojem življenjskem delu?

Leta 1932, šest let pred njegovo smrtjo, je bil Rockefellerjev obraz preprežen s tisoč drobnimi gubami. Kljub njegovi zaposlenosti, ki je že bila naklonjena nebu, je imel ustnice kakor ostrino noža zarezane v glavo, podobno mumiji, njegov smeh je bil rezek in grenak.

»Pridnost, trdo delo, jasno čelo, varčnost in zaupanje vase, to so ključki do uspeha,« mi je dal Rockefeller takrat kot navodilo. »Ljudje vedno mislijo,« je rekel, »da sem silen delavec, mož, ki je delal od ranega jutra do pozne noči in si ni privoščil počitka ne poleti ne pozimi. Resnica pa je, da sem imel že od srede pidesetega leta dolge počitnice in svoj čas uporabil, da sem tukaj sadil drevesa, delal nov pot in vrtove... užíval življenje s svojo družino. Nikdar nisem žrtvoval trgovini vseh svojih misli in vsega svojega življenja. Veliko časa sem porabil za nedeljske šole, za človekoljubna dela in zase. In jaz ne morem razumeti toliko poslovnih ljudi, ki se vsega izroče samo podjetju in niti z enim samim vlaknom niso več povezani z življenjem pametnega človeka...«

Tako, to je rekel človek, čigar podjetje je bilo prvo, ki je zmagovalo nad »človekom«, mož, ki je ustanovil prvi »trust« na svetu. Vprašal sem Rockefellerja, kako je prišel do zamisli ustanovitve Standard Oil.

»V resnici ne izvira od nas misel skupnega dela in združenja,« je odgovoril. Ljudje iz Western Union Telegraphen so s tem prišli, z nakupom nekaterih linij in s priključitvijo teh njihovemu sestavu. Standard Oil je bila manj sad zamisli kakor sad grenke potrebe. Takrat je grozil polom vsem žitnicam petroleja, ker je bila prodajna cena nižja od rezijske cene. Zla volja, sovražnost in zavist so vladali v tem poslu. Jaz sam z nekim konkurentom nisem leto dni spregovoril besede. Potem sem vprašal, ali bi se ne mogla nekoč le porazgovoriti. Dve uri sva pretresala petrolejske posle, on kakor jaz sva bila prepričana, da tako ne more iti naprej. Končno je on predal svoj obrat nam za dostojno ceno. Kje sem vzel za to denar? Vedno sem spraveval ljudi: »Ali hočete gotovino ali delnice družbe Standard Oil?« Pri tem sem vedno bahato in odločno odprl našo čekovno knjigo. In skoro vedno so ljudje vzeli delnice.

Prikrojevalni tečajji za krojače, šivilje in čevljarje v Ljubljani

Visoki komisarjat za Ljubljansko pokrajino bo priredil za krojače, krojačice in čevljarje v Ljubljani prikrojevalni tečaj, ki bo v prostorih tehnične srednje šole.

Tečaj za krojačice in čevljarje se pričenja 1. februarja ob 6 popoldne.

Interesenti naj se zglašijo osebno ali vložijo s 4 lirami kolkovane prošnje do 30. januarja t. l. pri Visokem komisarjatu v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12, kjer dobe tudi vse potrebne informacije.

Novosti Vseučiliške knjižnice

- Angelilli A.: Principi di legislazione del lavoro. Roma 1938. (67.115)
- Armellini G.: Trattato di astronomia siderale. Bologna 1928—36. (67.238)
- Brunelli P. E.: Le macchine a vapore. Torino 1934. (II 67.259 — 4)
- Camerani S.: Bibliografia medica. Firenze 1940. (II 68.069)
- Carnelutti Fr.: Sistema del diritto processuale civile. Padova 1936—9. (II 68.069)
- Cartesio nel terzo centenario del »Discorso del metodo«. Milano 1937. (II 66.025 — 19)
- Caruffa E.: Aviazione moderna. Torino 1931. (67.249)
- Chiesa e stato. Studi storici e giuridici per il centenario della conciliazione tra la S. Sede e l'Italia. Milano 1939. (II 64.489 — 11/65)
- Colaninetti G.: Scienza delle costruzioni. Torino 1941. (67.247)
- Conferenze virgiliane. Tenute in commemorazione del bimillenario virgiliano. Milano 1931. (II 64.489 — IV/12)
- Crocco A.: Elementi di aviazione. Roma 1933. (II 67.261)
- Damiani E.: Infussi di poeti e prosatori italiani nella storia della letteratura polacca. Firenze 1937. (II 68.180)
- Del Piro, N.: Il teatro per il popolo. Roma 1941. (67.199)
- Devoto G.: Storia della lingua di Roma. Bologna 1940. (II 67.258 — 23)
- Dizionario. Nuovo, dei comuni e frazioni di comuni del Regno d'Italia. Roma 1940. (II 68.068)
- Ducati P.: L'arte classica. Torino 1939. (II 68.190)
- Fano G.: Geometria non euclidea. Bologna 1935. (67.255)
- Ferraris L.: Misure elettriche. Grandezze elettriche e magnetiche, macchinario ed impianto elettrici. Torino 1932. (II 67.259 — 1)
- Glacchi O.: La giurisdizione ecclesiastica nel diritto italiano. 1937. (II 64.489 — 11/67)
- Graziosi P.: Nuovi graffiti rupestri scoperti nella Libia orientale. Roma 1938—39. (II 68.073)
- Graziosi P.: Qualche osservazioni sulla nuova statuetta preistorica italiana. Firenze 1939. (II 68.083)
- Graziosi P.: Su alcune pitture rupestri dell'Uadi Takisset. Firenze 1939. (II 68.094)
- Gulda generale di Trieste e della Venezia Giulia. Trieste 1938. (67.248)
- Hegel nel centenario della sua morte. Milano 1932. (II 68.155 — 23/3)
- Italia e paesi di lingue slave. Firenze 1936. (68.047)
- Lloyd L.: La pittura del ottocento in Italia. Firenze 1939. (II 67.287)
- Manuale di meteorologia nautica con atlante meteorologico. Genova 1942. (II 67.254)
- Manzini V.: Trattato di diritto penale italiano. Torino 1940. (II 68.059)
- Maruffi P. L.: Elementi costruttivi con dizionario di termini edili. Padova 1941. (II 67.262)
- Mira G.: Vende economiche di una famiglia italiana dal XIV al XVII secolo. Milano 1940. (II 64.489 — 11/22)
- Morgan, Th. H.: Embriologia e genetica. Torino 1938. (67.120)
- Morselli E.: Corso di scienza della finanza pubblica. Padova 1939. (II 68.064)
- Norme per le osservazioni meteorologiche a bordo delle navi. Genova 1941. (II 67.271)
- Parascio G.: Espansione del corporativismo all'estero. Roma 1934. (II 67.315)
- Pica A.: Nuova architettura nel mondo. Milano 1938. (67.171)
- Pierantoni M.: Nozioni di biologia. Torino 1940. (II 67.320)
- Pistolesi E.: Aerodinamica. Torino 1932. (II 67.259 — 1)
- Rava A.: Istituzioni di diritto privato. Padova 1938. (II 68.058)
- Rivista della Società filologica friulana G. I. Ascoli. Udine 1939 — (II 67.319)
- Romano S.: Corso di diritto internazionale. Padova 1939. (II 68.063)
- Rostagni A.: La letteratura di Roma repubblicana ed augustea. Bologna 1939. (II 67.258 — 24)
- Rubino A.: Manuale di terapia clinica. Milano 1940. (67.177)
- Saeltz A.: Les styles de l'ornement. Milano 1930. (67.245)
- Sileca M.: La poesia religiosa del risorgimento. Milano 1940. (II 64.489 — IV/34)
- Tenani M.: Radiogoniometria. Genova 1941. (II 67.265)
- Tenani M.: Tabelle per la misura barometrica delle alture. Genova 1932. (II 67.264)
- Terminologia aeronautica. Roma 1936. (67.121)
- Tricomi F.: Funzioni analitiche. Bologna 1936. (67.233)
- Vatasso M.: Initia patrum aliorumque scriptorum ecclesiasticorum latinorum ex Mignei Patrologia et ex compluribus aliis libris. Romae 1906—8. (II 43.375 — 16/7)
- Vitali G. & G. Sansone: Moderna teoria delle funzioni di variabile reale. Bologna 1935. (67.232)

+ Vsem sorodnikom in znancem nannanjamo žalostno vest, da je umrl v starosti 81 let naš ljubljani mož in oče, gospod

Petrič Jože

posestnik.

Pogreb bo v četrtek ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti Rožna dolina c. VII-9 na farno pokopališče na Viču.

Ljubljana, dne 20. januarja 1943.

Alojzija, žena; Anton, Marija, Frančiška, Nežka, Jožefa in Ivanka, otroci.

»Od nekdanj lepé so Ljubljanke slovele...«

O Ljubljankah je znano daleč po svetu, da so čedne in da se znajo lepo oblačiti. Lepo se oblačijo zlasti gospe in hčerke premožnih družin, nič manj okusa pa ni opaziti na onih, ki razpolagajo z omejenimi sredstvi. Se dandanes, ko so postala moda vprašanja manj aktualna, ne vidite v gledališču ali kavarni zamenarjena ali celo neokusna oblačila. »Od nekdanj lepé so Ljubljanke slovele«, velja že od tistih časov, ko jim je napravil poklon sam prvi slovenski pesnik; isto velja dandanes in bo veljalo najbrž tudi v bodoče.

Zanimalo me je, če smo v modnih vprašanjih še vedno navezani na Pariz in inozemstvo sploh — ali pa se je na tem področju razvilo tudi kaj samoniklega, pristno ljubljanskega. To je bil odločilni povod za to, da sem potrkal na vrata damega salona. Kakor je pač dandanes navada, vsa načela pogovor o zdravju in zimi, ga nadaljevala pri vsakdanjih malih skrbih, potem pa sem ji kar naravnost povedal, da sem prišel prav za prav kot časniki na »službeni« razgovor. Takrat je zaradela. Prinesla mi je kup modnih revij in mi pokazala novosti letonje zimske mode. Povedal sem ji, da sem si ilustracije ogledal že doma in v kavarni in da me zanima zlasti to, kar je na modi posebnega, recimo slovenskega ali ljubljanskega. Začel sem s konkretnimi vprašanji:

»Ali se vam zdi, da smo v modi še vedno samo posnemovalci inozemskih novosti ali pa imajo naši damski modni saloni tudi kaj lastnega, pristnega, izvirnega?«

Gospa je odložila cigareto in začela živahno pripovedovati: »Ne rečem, da ne prebiramo rade mnogotere modne revije, ki so res lepe; te nam služijo kot pripomočki, kadar gre za posvet s strankami. Tudi marsikatero pobudo nam dajo ilustracije, krojenje in podobno. Imamo pa v Ljubljani tudi nekaj modistinj, ki delajo po svoji zamisli. Tako nastajajo originalni, kroji po liniji, sestavi barv, po izrezu, nakitu... originalu v vsakem oziru. In lepi so!«

Potem mi je pokazala nekaj skic, ki so v vsem potrdile njeno izjavo. Gospa, ki sama izdeluje načrte za obleke, je pripovedovala tako zanosno in prepričevalno, da sem se kaj kmalu preveril, da ne gre za navadno šivanje in krojenje, temveč za ustvarjanje, ki je podobno umetniškemu udejstvanju. Med modistkami je torej že nekaj umetnic. Ne mislim na umetnost spretnega krojenja, na večično dobroga prilaganja obleke, ali na uspešnost prikrivanja telesnih nedostatkov kot so na pr. povešana ramena, prehuda rejenost, suhost, neznanost postav in podobno; veliko okusa, znanja in umetniškega navdha kažejo nekatere vodilne modistke glede linije kroja, glede kombinacije barv in tudi glede okrasov iz blaga, klobučevine in podobnega preprostega materiala.

»Ali je težko ustreči željam posameznih strank? Kaj sodite o okusu Ljubljank?«

»S stalnimi strankami je lahko, ker jih poznamo in ker smo si edine glede sloga. Tem je lahko ustreči in izdelati obleko, da so prikupne, resne, svečane, vesele, kar je seveda odvisno od namena obleke. Težje je z onimi, ki pridejo prvič. S temi je potreben daljni pomenek. Glede okusa

pa moram reči, da je pri nas zelo soliden. Že dolgo se ni zgodilo, da bi imela opravka s stranko, ki bi zahtevala kaj nemogočega. Seveda, sedaj tudi ni čas za modne senzacije.«

Potem me je zanimalo, kako je z delom v salonu, ali ga je dovolj in kateri stanovi si najlažje naročajo lepa oblačila. Glede zaposlenosti mi je gospa povedala, da se ne more pritoževati, čeprav nastopi tu pa tam vrzel glede dela. To je kajpada čisto razumljivo. — In glede stanov, katerim gre dobro? Tu mi ni mogla odgovoriti, v ta namen bi morala izdelati posebno statistiko. Ura je bila že pozna in nisem je hotel še s tem nadlegovati. Veliko imajo seveda opravka s predelovanjem starih oblek. Obrabljajo jih in predelujejo in Ljubljanke so veselo, ko dobijo spet obleko, ki jih poživlja in dela sodobnejše. Z obrabljanim ali predelovanim je za stranke manj stroškov, veselja pa prav toliko, kakor z novo obleko.

»Bi mi na kratko povedali še značilnosti letošnje zimske mode? Vprašanje me zanima zaradi tega, ker je tudi v modi odtенок dobe in razmer, ki vladajo danes po svetu.«

»O letošnji modi bi rekla, da je postala solidnejša. Zdi se mi, da že dolgo ni bila tako ženska in ljubka, kakor je letos. Linija oblek daje

»Vihar v kozarcu« na Rokodelskem odru

Igralska družina Rokodelskega odra ve, da sprememba razveseljuje, in je zato po uspešnih resnih igrah segla po komediji, s katero je v nedeljo uvedla na svoj odprti pusti čas, računajoč z občinstvom, ki hoče tudi smeha in prijetnega odih. Prejšnja leta smo navadno gledali na Rokodelskem odru v času Kurentovega pohoda obrabljene burke, ki niso delale slovesu odra posebne časti, to pot pa so le ohranili raven dosedanjega igranja s Frankovo komedijo v treh dejanjih »Vihar v kozarcu«, ki ga je lani dajalo tudi naše gledališče.

Mislil, da so izbrali »Vihar v kozarcu« iz dveh razlogov: igra ustreza občinstvu, igralcem pa nudi dovolj priložnosti, da se uveljavijo kot značiji in tipi v najrazličnejših vlogah.

Ob grotesknosti motiva — ugrabljen in na magistratu obdržan kužek povzroči žalosten polom v politični karieri ambicioznega dr. Karla Thossa — bita avtor zlaganost kričočih programov. Mlad časniki Burdach pride k dr. Thossu, da bi ga intervjuval za večerno pošto o smernikih njegove občinske politike, ko gre za to, da bi postal mestni župan. Thoss na doma, pač pa njegova nevesta, ki časnikiarja pogosti in se vidi, da ji ni ne ljub. Pri razgovoru ju zmoli branjevka gospa Vogl, ki je prišla, da bi intervenirala za svojega »Tončeka«, za katerega ne more plačati... Vsa zgovorna nagovori časnikiarja, meneč da je on občinski svetnik Thoss, a ko spozna svojo zmoto, jo zarocka Viktorija pridrž, naj počaka v sosedni sobi. Medtem pride tudi Liza, soproga izdajatelja »Večerne pošte« Quillinga. Vsa je navdušena za Thossa in zviška gleda mladega časnikiarja, ki je potem priča Thossovega nastopa, ko zavrne vse branjevki no moledovanje za njenega — kužka ter jo nazene. Vse lepe Thossove besede potem ne zanimajo več časnikiarja.

V drugem dejanju se zgodi zopet branjevka z »Večerno pošto«, v kateri je poročilo o psu in Thossovem »socialnem« žustrovanju, kar Viktorijo vznemirja še bolj pa je presenečena, ko pride Liza

postavaj nekaj gracioznega. Nakita je zelo malo in še ta je preprosta. Pri nas v Ljubljani ga je morda več kot v inozemstvu, to pa zaradi tega, ker se je pri nas zelo lepo razvila kultura preprostega in ne preveč dragega nakita iz blaga in klobučevine. Cesto sem zelo vesela in naravnost presenečena, ko mi prinesejo šopke, cvete in druge izdelke ročnega dela. Veliko smisla za barve imajo naše izdelovalke okrasov in zelo ljubko jih izdelujejo. V ostalem bi rekla, da opazam na sedanjim modi nekaj resnejšega. Na klobukih ste lahko to sami opazili.«

Pogledal sem še v delavnico, kjer je sedelo nekaj gospodičen pri šivalnih strojih. Zanimalo me je, koliko zaslužijo in zvedel, da so oddelene v kategorije in da se suče njih zaslužek od 250 do 4 lire na uro.

Obisk v modnem salonu — v katerem sem bil, to je nevažno — me je prepričal, da so si izbrale ženske, ki so se odločile za šivanje in krojenje, lep poklic. Tiste, ki jih delo resnično zanima, so se poglabile v mnogotera estetska vprašanja, ki so v zvezi z okusnim oblačenjem. Je to poklic, v katerem je dana možnost, da svobodno razvijejo svojo nadarjenost, smisel za linijo, za barve, za lepoto in ubranost. Sama nadarjenost pa seveda tudi ne zadostuje. Okus Ljubljank je tako na višini, da se morejo tudi modistke stalno ravljajiti in poglabljati.

z vestjo, kako so Thossa na zborovanju izžvižgali in izlagali. Tudi časnikiar pride. Viktorija meni, da se bo opravičil, a nič tega. Iz razgovora izve, kako se je v svojih mladih letih zaklel, da bo nastopal proti mučenju živali. Ko pride Thoss z Quillingom, se vsa zadeva stopnjuje. Časnikiar ostane miren, kar županskega kandidata in lastnika lista še bolj razburja, a meščani, ki so prišli pred Thossom, da za trenutek razburjenje pomirijo, Quilling in Liza prigorjarija Thossu, naj se pokaže pri oknu in spregovori besedo v zahvalo za zaupanje, kar res stori, a doživljuje novo žvižganje in lajanje, katero mora plačati Burdach, ker ga lastnik »Večerne pošte« odpusti iz službe.

Tretje dejanje se godi na sodišču, kjer se mora Burdach zagovarjati zaradi vloma in tatvine. Burdach je namreč rešil kužka in Thoss ga je ogradil, preden je zapustil mesto, v katerem mu ni bilo več obstanka. Razprava se kajpada lepo izteče in trije srečni pari so veseli zaključili — vihar v kozarcu.

Kar se tiče igranja, moramo reči, da spada ta uprizoritev med one, s katerimi se rokodelska igralska družina lahko postavi. Korosčeva režija in njegov časnikiar Burdach, Čekutov Thoss, Viktorija Merharjeve, Tukačev Quilling in Liza Cankarjeve, Iztkov Živančič, Zvonimirov sodnik, Pirnatov pravdnik in Betka Stupičeve so bili vsak v svoji kreaciji izdelani in neprisljano življenjski, gospa Vogl Zupančičeve in Acetov mestni sluga pa sta s svojim posebno posreženim nastopom publiko gotovo najbolj ugajala. Tudi porotnika in oba sodna sluga — Aleš, Keržnik in Rupnik — so skušali vzdržati z drugimi igralci. No, da je bilo z režijo vse v redu, je dokazal tudi živ kužek, ki je po svoji kar siljano igral in vzbudil salve smeha. Scenarija je bila tudi to pot lepa, odmorji kratki, le dvorana je bila premajhna, kar kaže, da je Rokodelski oder zajel že in pritegnil svojim posreženim igranjem in izborom prav široke kroge občinstva. Igro prihodnjo nedeljo ponovijo.

Sadjarji in vrtnarji polagajo letne račune

Ljubljana, 20. jan.

Ko v zimski dobi počiva zunanje vrtnarstvo in sadjarsko delo, je pač umestno, da marljivi vrtnarji in sadjarji polagajo letne račune o uspehih in napredku svoje krepko razvite organizacije. Za viškim Sadjarskim in vrtnarskim društvom je to dni prišlo na vrsto SVD Ljubljana I, ki je svojim članom podalo kratko in jasno sliko in bilanco enoletnega dela. Občni zbor te prekrisne in dobre organizacije je bil preteklo nedeljo v prostorih restavracije pri Mraku na Rimski cesti. Zbor je vodil predsednik dr. Spiller-Muys. Zborovanje je trajalo dve uri ob prav veliki in častni udeležbi, kar je bil znak, da je ta organizacija dobila krepko zaslombo in podporo med vsemi onimi, ki se zanimajo za sadjarstvo in vrtnarstvo. Pomisliti je treba, da šteje ta organizacija, ki oklepa prebivalstvo tako zvanega Gradišča in Mirja, sedaj že 512 članov. Samo lani je k društvu pristopilo nad 100 novih članov.

Društveni funkcionarji tako predsednik dr. Spiller-Muys, tajnik mladi France Pirnat, blaginjak Teodor Drenig in drugi so podali zanimiva poročila o delovanju, napredku in razvoju društva, kakor tudi o vseh akcijah, ki jih je uprava vodila preteklo leto za izboljšanje vrtnarstva in sadjarstva.

Važno je bilo prejšnja leta, da je društvo vsako leto prirejalo strokovne poučne tečaje v

jesenskih in zimskih mesecih, ki so bili vedno dobro obiskovani. Ker niso mogli dobiti primerne predavalnice, so bili lani februarja ti tečaji začasno ukiniti. Društvo poskuša dobiti primerno sobo ali predavalnico, nakar bo takoj začelo z novimi predavanji o umnem sadjarstvu in vrtnarstvu. Podružnica SVD Ljubljana I je 330 članom preskrbelo in opravila škropljenje sadnega drevja ter v ta namen porabila do 1000 litrov koncentrirane žveplo-sopne brozge. Interesentom so lani dali nad 1000 paradiznikovih sadik iz toplih red. Podružnica je dalje članom dobavila precej raznega zelenjadnega semena in sadna drevesca raznih vrst. Lani spomladi je podružnica razdelila 700 kg semenskega krompirja vrste bintje, prav tako leseni do 400 kg. Odbor je predložil mestnemu poglavarstvu obširno, dobro utemeljeno spomenico o ustanavljanju družinskih vrtov. Podružnica je lani uredila novo skladišče za društveni inventar pri članu in odborniku Teodorju Drenigu. Društveno premoženje je sedaj cenjeno na 10.000 lir.

Občnemu zboru sta prisostvovala za mestnega župana inž. Angela Mahkota, za Orodne sadjarsko in vrtnarsko društvo pa tajnik g. I. Skuli, ki je želel podružnici najlepše uspehe v bodočem letu ter nasvetoval tudi razne praktične pobude. Prav zanimiva in živahna debata se je razvila o aktualnem vprašanju za zgraditev treh praktičnih

Borba proti komunizmu

Ali si lasti komunizem res kakšno znanstveno vsebino? Že nekateri smo dejali, da je komunizem materializem, da se zapiše materializmu, kdor se zapiše komunizmu. Komunisti sami se priznavajo za materialiste. Pravi pa, da je njihov materializem »dialektični materializem«: beseda, ki naj bi njihove nauku poudarila znafaj znanstvenosti. Torej si komunizem res lasti neko znanstvenost, neko vsebino, ki naj bi dala vsemu pokretu znanstveno podlago, znanstveno vsebino, nauk. Mi smo že pokazali, da je ta nauk zmoten, sam s seboj v protislovju.

Pa vendarle je komunizmu ta »znanstvena vsebina« kaj malo važna. Še zdaleč mu ni to, kar so n. pr. katolicizmu katoliške verske resnice. Kakor že marsikako gibanje v zgodovini, tako si je tudi komunizem privzel nauk le zato, ker mora svoje cilje pred znanstvenim svetom opravičiti, ali pa masam predložiti nekaj, kar bo pomirilo njihovo zavest. Sam pa dobro ve, da mu je vsebina le golo sredstvo, ki ga lahko zamenja, brž ko se mu bo zdelo, da ne služi več cilju, ki si ga je zastavil. Ni torej dovolj, morda celo glavno ne, »podbijati« nauk komunizma, ko je pa ta nauk komunizmu le nekaj konvencionalnega, nekaj, česar mu je kaj malo mar. In res kaže skušnja, da od komunizma zapeljanih ljudi ne prepičajo, tudi če jim na dlani dokaže zmotnost njihovega nauka. Borba proti komunizmu je le malo uspešna, če je to le borba proti njegovemu nauku. Predvsem je treba upoštevati nekatere druge prvine, ki na njih komunizem gradi svoje gibanje.

V resnici gre komunizmu le za cilj, ki ga sleduje z različnimi sredstvi in z različno taktiko. Cilj, sredstva, taktika — to so tri stvari, ki z njimi komunizem privlačuje in obvlada ljudi. Cilj: enakost, brezrazredna družba, sprostitve od vseh obveznosti, zadostitev nagonom, skratka, nekak raj na zemlji; sredstva: mogočna organizacija in propaganda, revolucija, »likvidiranje« buržujev in duhovščine, razlastitev zemlje in proizvodnih sredstev; taktika: razni načini, kako se sovravniki prevrta, kako se z majhnimi silami dosežejo veliki učinki, kako se razkrajajo sovražne vrste, kako se komunistična akcija zakrije pod nedolžno, nekomunistično obleko, kako se pridobiva ta ali ona ljudska plast, žene, otroci itd.

Poznavanje cilja je res velika važnost pri vsaki akciji. Znani psiholog Lindvorsk celo uči, da so nagibi (t. j. poznavanje cilja in njegova privlačnost) bolj odločilni pri vzgoji, kakor pa tkzv. navajanje. Komunizem prikazuje svoje cilje jasno, preprosto in nad vse privlačno. In res: nihče se še ni oklenil komunizma zaradi lepote njegovega nauka (kakor se to velikokrat zgodi pri spreobrnitvah h krščanstvu), vsakdo le zaradi zapeljivosti cilja, ki mu ga zna komunizem naslikati v tako lepi luči. Nihče ni postal pristaš komunizma zato, ker ga je nauk komunizma notranje prepričal (kar je pri spreobrnitvah h krščanstvu najbolj redna pot), pač pa, ker se je dal zapeljati od premetene komunistične taktike. To, kar pridobiva ljudi, je torej cilj komunizma: brezobzirna sredstva in premetena taktika pa mu utirajo pot do cilja in odstranjuje ovire.

Če bi privrženci komunizma vedeli in videli, da je cilj, ki jim ga slika komunistična propaganda, le utopija, sanje, prevara, ki prinaša razočaranje, bi to morda le zaleglo, da bi se marsikdo spametoval; če bi mnovice, ki jih komunizem zapeljuje, poznale hinavščino in večno dvoplatnost njegove taktike, bi ne bile tako sprejemljive in voljne, podvreči se mu; zlasti pa, če bi izobraženci, ki imajo vpliv na mišljenje ljudi, poznali komunizem v njegovi pravi luči, dobro poznali zvižanost njegove taktike, vedeli za resnično ozadje in znali po tem presojati vsako njegovo prizadevanje, bi tudi naše javno mnenje v bližnji preteklosti ne bilo tako pod vplivom komunistične »svobodilne fronte«.

Seveda s tem ne smemo izključiti znanega dejstva, da se človek oklene zla tudi takrat, ko vidi, da je zlo, t. j., da ima svobodno voljo in izbere dobro ali slabo pot, dalje, da spoznanje še ni zadostno, da bi se človek oklenil dobre poti. A vendar dela človek vedno po nekih nagibih, in prav te nagibe zna komunizem ljudem spretno pričarati pred oči. Ko se jim bodo ti nagibi razblinili in nič, ko bodo dovolj jasno spoznali, da je cilj komunizma le velika prevara, ko bo taktika komunizma pred njihovimi očmi do golega razkrinkana, ali ni verjetno, da bo marsikdo obrnil komunizma hrbet in bo videl v krščanstvu rešitev svojih dvomov in cilj svojega iskanja?

sadnih sušilnic v Ljubljani. Take sušilnice bi bilo velikega pomena za Ljubljano. Ga, inž. Mahkota je občni zbor pozdravila v županovem imenu. G. Verbič je opozoril občni zbor na ureditev cen raznih semenom in drugim zalogam. Cene naj se prilagode tržnim cenam. Živahno so bile debate tudi o raznih vprašanjih, ki postajajo posebno pereča z ozirom na bližajočo se pomlad, ko bo nastala velika potreba po raznih semenih. Občni zbor je nazadnje potrdil staro upravo podružnice s predsednikom dr. Siller-Muysom na čelu.

Krivec je v te podobe haloških goric in usod vpletel mnogo domačega izrazoslovja, kar daje posebno barvo tem zgodbicam, ki jih bodo brali radi zlasti ljudje iz teh krajev. Slovarček teh lokalizmov je dodan na koncu. Posebno mikavnost pa daje znanja oprema ter notranje vinjete, ki jih je naredil akademski slikar Fr. Mihelič. Tako sta se v eni knjigi našla pisatelj in slikar naših Halož, kar ima svojo vrednost.

Slovenčeva knjižnica je storila prav, da je izdala izvirne črtice mladega pisatelja v takem izboru in opremi ter tako popularizirala novega pisatelja, ki je že s svojim knjižnim prvencom pokazal, da zna opazovati svoje rojake, da jih ljubi. Tako je ovekovečil svoj rodni kraj goric, klopotev in zvonjenj z romarske cerkve, kjer Marija z Gore varuje pod svojim plaščem preplašeno a vanjo zaupajočo erenjo Haložanov pred turško nevarnostjo.

Haloze pa so dobile svojega pisatelja. td.

*

Dizionario tascabile italiano-sloveno e sloveno-italiano — Zepni slovar italijansko-slovenski in slovensko-italijanski.

Ta praktičen, za vsakdanje potrebe namenjen slovar, je izšel okrog novega leta, v tretji, pregledani nakladi. Na 328 ih straneh obsega najvažnejše besede in izraze in se po svoji žepni, kaj lični obliki prav ponuja vsakdanji rabi. Sestavlja ga je in tudi pred tem natisem pregledal Ferdinando Kleinmayr, avtor priznanih in zelo razširjenih slovenskih slovnica za Italijane in italijanskih za Slovence, ki po svoji metodi posebno ustrezajo namenom samoukov.

Slovar, ki je, kakor pravkar omenjene slovnice, izšel v založništvu knjigarne Stoka, Trieste, Via Milano, prav toplo priporočamo onim, ki se v zasebnem in javnem življenju bavijo z italijanskim jezikom.

Knjiga je trdno kartonirana.

Po dolgem času negotovosti se je dogladno, da je padel dne 8. julija Božo Oster, absoluten drž. trgovske šole. Vsem, ki so ga poznali, se je zdelo nemogoče, a vendar je res.

V prejšnjih letih je mnogo potoval po svetu. Prehodil in spoznal je skoraj vso bivšo Čehoslovaško, Italijo in Nemčijo. V mnogih nevarnostih je bil, a se je vedno srečno vrnil domov.

Tudi letos ga kakor ponavadi, ni obdržalo doma. Odšel je konec junija na Dolenjsko k nekim znancom. Na prvi petek v juliju je imel dober namen zadostiti svojemu verskemu prepričanju in pristopiti k sv. obhajilu. Zelja se mu ni izpolnila. Odpeljali so ga partizani in obsodili na smrt.

Vsak, k ga je poznal, je bil prepričan, da se bo vrnil. Znal je neverjetno pridobiti ljudi, bil je nadvse prikupnega značaja. Pri domačih zločineh pa mu to ni uspelo. Njegova najlepša odlika je bila doslednost in globoko katoliško prepričanje, kar pa ni bilo v glavo komunističnim zločincem, ki so ga zaradi tega morali spraviti iz sveta.

Vsakdo, ki je Osterca poznal, bo razumel zakaj je odšlo že toliko vrstnikov pred njim v večnost. Mislil je drugače, in to je bilo dovolj, da je dobil mesto kot svetel biser v kroni mučenštva.

KULTURNI OBZORNİK

Zbirka črtic iz Halož

Jože Krivec: Dom med goricami.

Slovenčeva knjižnica je postavila v svoji letošnji knjižni program tudi več slovenskih izvirnih del, kar je gotovo hvalovredno ter ima v današnjem času še posebej kulturno-vzgojni pomen. Slovenski bralec ne teži samo po tujih delih in prevodih, temveč si vedno bolj želi najti v slovenski knjižni domačega duha, vonja svoje slovenske zemlje, in gledati zgodbe iz življenja lastnega rodu. Zato je uredništvo Slovenčeve knjižnice izdalo za božič življenjski slovenskega vaškega nagajivčeka »Naš Buček«, ki ga je napisal Jože Vovk, za novo leto pa je poslalo v svet zbirko lepih črtic iz Halož: »Dom med goricami«, prvo knjigo pisatelja Jožeta Krivca. Tako nam s to zbirko ne predstavlja samo novega pisatelja, temveč tudi nov svet v naši književnosti, kajti gvo Haloze so bile našim pisateljem nekako odmaknjene in le včasih opisovane ((Meško), pač pa so jih odkrivali slikarji (Mihelič) in sociologi (Zgšč). Ti zadnji so jih gledali z očmi zagrenjenosti in materialistov, zato so odkrivali v njih enostransko podobo kot najzanimivejšega in najzanimarnejšega dela naše domovine.

Jože Krivec pa je slu teh haloških goric, ki ljubi svoj dom med goricami: zato je njegova podoba pisana z ljubeznijo ter se mu spreminja v pesem klopotev in veselega zvonjenja, v katerem tudi bedna usoda viničarjev dobiva nove svetlejše poglede za bodočnost. Toda Krivec ni pisatelj, ki bi se dal oamamljati samo zunanji razpoloženjski poeziji pokrajinskega videza in čustvenim odnosom do lastne zemlje, temveč ima odprto oko za bedo teh krajev, za usodo viničarjev in njih otrok,

ki predstavljajo proletarsko plast Halož. Toda črne podobe teh ljudi ne vodijo v obup, temveč v njih toliko moralne sile, da se vzdrže na površju in vidimo v njih tudi trdno porokstvo za bodočnost. V tej veri se Krivec zelo razlikuje od materialističnih pisateljev polpreteklo dobe, ki so opisovali okolišne pokrajine pod Haložami in na nasprotni strani Drave od opisovalcev Ptujkega polja, Lukarije, kmetov v Slovenskih gorah in v Prekmurju, v naših obrobnihih krajih, ki so zadnja leta prevladovala v naši knjiži. Približuje pa se v evorjem gledanju Kocipru, le da je Kociper napisal pesem »Goričancev« grunrtarjev z one strani, dočim ima Krivec bolj pogled za viničarje-bajtarje med goricami. In tudi: če je Kocipra bolj zaneslo v pesem in leporeče, je Krivec stvaren opisovalec življenja. Oba pa eta dobra predstavljata našega najmlajšega pripovedništva, ki se izvija iz objemov evrope tendence moralnega razkroja in naturalizma, ter se približuje zopet zdravemu realizmu dobi slovenke tradicije.

Jože Krivec je mlad pisatelj, rojen l. 1916 v Verehju nad Ptujskim poljem, kakor je pisano v uvodu, kjer je podan tudi opis njegovega literarnega delovanja doslej. Udeležoval se je v dijaških almanahih (Mlada cetaev v Ptuj), potem pa v raznih listih, v zadnjih časih previcsem v Domu in svetu, Obisku, Vgredi itd. Zdal je iz teh evoljnih prvih novel in črtic z haloških motivih sestavl prvo svojo zbirko »Dom med goricami« in jo posvetil svoji pokoihi mamiki.

Krivec je svojo zbirko zajel v lep čustveni okvir haloškega razpoloženja, v dve črtici, ki označujeta lepo njegov kraj, namreč z začetno podobo postavljanja klopoteca (Zapel je klopotec) ter v zaključno razpoloženje »Večerno zvonjenje« s Črne gore, ki mu to pokrajino pokaže samo še v bolečem hrepenenju. V ta lep okvir je vložil svoje manjše in večje črtice. Med večjimi imenujem najprej »Dom med goricami«, ki je dal zbirki naslov. Je to mrka slika haloške družine, ko dom zapu-

ščajo sinovi in hčere, gredoč v svet, da si zaslužijo lepše življenje. Domača tragedija, kakor jo doživi Mica, samo veže to notranje razpadanje, ki vodi gospodarja v pijanost in brezupno delo za zemljo, da končno omahne. Toda — njegova smrt pridrži nesrečno Mico, ki na tem domu doživi še srečo in ves dom na novo vstane. — Tako propadanje kmečkega doma opazuje tudi »Pot navzdol«, kjer je opisan Franc Strenšek in njegov propad, ko proda hišo in hrani denar. Toda denar izgublja na vrednosti, njegova dobičajnost je hčere zapeljala v nesrečne zakone, sam pa pada navzdol, da konča na isti način kot občinska sirotka Gera, ki jo je preje zaničeval. Močni so prizori njegovega vračanja k hiši, ki jo je zapustil svojevolično. Najmočnejša pa je »Viničarjeva selitev«, dramatično napeta zgodba, ki je v svojem koncu naravnost izredno poantirana ter jo smatram za najmočnejšo podobo haloškega viničarskega problema v naši književnosti. — Druge črtice so manjše ter podajajo posamezne zgodbe: tako »Kočarska gospodična« s sodobnim motivom materinega maščevanja nad dekletom, ki pride pogospodena iz mesta in pripravljena zabavati tujerodce, za kar ji mati prištrije lase in jo tako priveže na zemljo. »Mladost je mimo šla...« je močna slika prevarane mladosti, pa vendar močna v veri v novo trdno bodočnost v delu in volji. »Invalid« je tragična usoda bivšega invalida, ki umre prav tedaj, ko se mu usoda pobiljša. »Drobna svetinjska« pa je lepa etvar in sočna, morda najpriščnejša eličica v zbirki, z močnim opisom nevihte in močne kmečke vernosti. »Zetev« in »Po očetovem pogrebu« eta kratki zgodbi več ali manj dobro izvedeni, dočim je močan poudarek do zemlje in prave ljubezni do Halož v črtici »Moj oče je točil...«. Ljubezen do mamice, ki ji je posvetil knjigo, pa je vezana s črtico »Zadnji kos kruha« in zaključno »Večerno zvonjenje«, ki nam zapre ta svet Halož in ga odpre v koprneče daljine.

Na nekem italijanskem letalskem oporišču: Zadnje priprave pred odletom torpednega letala.

M. Zebić je zadovoljen z uspehi hrvatskega športa

Zagrebački dopisnik belgrajskega nemškega dnevnika Donauzeitung je obiskal voditelja hrvatskega športa Miška Zebića in se z njim obširno razgovarjal o športnih uspehih Hrvatov v preteklem letu. O nalogah hrvatskega športa je izjavil Miško Zebić naslednje: »Razvoj športa pomeni za Hrvate vzgojo močne in zdrave mladine, ki predstavlja temeljni kamen naroda in ki daje državi vzorne vojske. Razen tega pospešuje šport prijateljske odnose med narodi, kar pomeni za Hrvate razlog več, da poklanjajo športu največjo pozornost.«

Potem je povedal Miško Zebić, da mu je bilo kmalu potem, ko mu je bilo poverjeno vodstvo športa, omogočeno, da se je osebnostno seznanil s športnimi vodstvi Italije in Nemčije. Navezal je tudi stike s Slovaki, Madžari, Romuni in Bolgari. Zlasti ga veseli, da so ga merodajne osebnosti jugovzhodne Evrope pooblastile, da organizira skupno z njimi mednarodne tekme, ki bodo služile napredku športa v tem delu Evrope.

O nogometu je izjavil, da je med vsemi športi na Hrvatskem najpopularnejši. Nogomet gojiijo tudi v malih mestih, hrvatska državna reprezentanca pa je, zavzela v evropskem športu vidno mesto. »V zvezi s tem je treba poudariti, da so Hrvati v preteklem letu premagali Bolgare, da so dvakrat premagali slovaško državno reprezentanco, medtem ko sta se morali moštvu Romunov in Madžarov zadovoljiti z neodločenimi izidi. Samo nemški in italijanski reprezentanci se je posrežilo, da sta premagali Hrvate. Če upoštevamo še uspešna gostovanja posameznih hrvatskih moštev v inozemstvu, tedaj je treba reči, da so bili hrvatski nogometaši v pretekli sezoni zelo aktivni.«

Kakor z nogometaši, tako je hrvatski športni vodja zadovoljen tudi z uspehi plavalcev. Ti so pokazali svojo kakovost na prvih mednarodnih tekmah v Zagrebu proti Slovakom, dosegli pa so tudi lepe uspehe z odličnimi nemškimi plavalci. »Pri tej priložnosti je všla v hrvatskem plavalnem športu nova zvezda,« nadaljuje Miško Zebić. Tu misli na 18letnega Miloslavića, ki je postavil po svojih presenetljivih zmagah na 100, 400 in 1500 m prosto tudi sijajno znamko na 100 m prosto, ko je preplaval to progo v eni minuti. Tekom letošnjega leta bodo priredili Hrvati svojevrstno plavalno tekmo, katere se bodo udeležili vsi najboljši plavalci Evrope. Pri tej tekmi bo

Smuške tekme v Mariboru

V soboto in nedeljo so priredili v okolici Maribora okrožno prvenstvo v smučanju. Poročila hvalijo organizacijo prireditve, izidi pa so bili naslednji:

Tekme v smuku A razred: 1. Kastner, 2. Segula, 3. Horvatin. B razred: 1. Maier, 2. Sinkovič, 3. Blažič.

Tekme v alpski kombinaciji: 1. Sevnšnikar, 2. Rungaldier, 3. Greif.

Skoki A razred: 1. Kastner in Segula, 2. Kleinwächter. B razred: 1. Šunko, 2. Debeljak. Med najmlajšimi naraščalniki je dosegel prvo mesto Heric.

Znameniti roman iz križarskih vojsk

»Roža sveta«

dobite po vseh knjigarnah in trafikah

Knjigo krase številne ilustracije znanega slikarja J. Beraneka

V kratkem bo izšla S. Lagerlöf: »DEKLE Z MOČEVJA«

Šlo za to, kdo je v prostem slogu absolutno najboljši. Vsak plavalec bo moral tekmovali na 100, 400 in 1500 m prosto, rezultati pa bodo pokazali najboljšega crawlista. Ta tekma se bo vršila v Zagrebu. Kakor doslej, tako bo posvečal hrvatski državni športni vodja tudi pozornost ljudskim šegam in starim športnim tradicijam. Posebej omenja tu suvanje »kamna z ramen«, kar je na Hrvatskem narodni šport in pa viteško igranje »Alkarove«, ki je v navadi v Sinju. Dodajmo, da je »alkac« podobna slovenskemu štehanju. Alko igrajo na konjih, jezdec pa ima nalogo, da zadene s sulico poseben obroč, ki je nastavljen ob dirkalni progi.

Šport v kratkem

Bellini, eden najboljših italijanskih tekačev na srednje proge, je padel kot topniški častnik. Bellini je zastopal Italijo na zadnjem atletskem dvoboju z Nemčijo in postavil na 800 m izvrstno znamko 1:52,2 min.

Celovski igralci hokeja na ledu so doživeli v nedeljo, ko so igrali doma proti Breslavi, lep uspeh. Zmagali so z 18 : 4 in izločili breslavski drsalni klub iz nadaljnjega državnega prvenstva. Zivahne tekme se je udeležilo 2000 gledalcev.

V okolici Beljaka bodo priredili prihodnjo nedeljo okrožno smuško prvenstvo za l. 1943. Tekmovali bodo v teku na 6 in 12 km in v skokih na 50 metrski skakalnici.

Velike drsalne tekme na Nizozemskem. Nikjer na svetu nima drsalni šport toliko pristašev kot na Nizozemskem. Tam skoraj ni človeka, ki ne bi drsal v mladih letih iz veselja do športa, in zrelih pa iz potrebe. Umetno drsanje ni na Nizozemskem kaj prida razvito, zato pa imajo nenavadno velike tekme v hitrem drsanju. Poročila zadnjih dni vedo povedati o prireditvah, na katerih so sodelovale tisočglave množice drsalcev. Na severnem Nizozemskem so tekli nedavno na 60 km, z drsalniki na nogah seveda in po zamrznjenem kanalu, udeležencev pa je bilo nič manj kot 7835. Naravnost neverjetno pa je bilo število tekmovalcev, ki so se podali po Zuiderkem jezeru na otok Marke. To je bilo pravo ljudsko slavlje, ki je privabilo 12.000 drsalcev ženskega in moškega spola. V drugih krajih so tekmovali v hitrem drsanju na 70 in celo 90 km, udeležba pa je tudi znašala čez tisoč drsalcev udeležba spola. O tradicionalnem drsanju na 130 km pa poročajo, da je moralo odpasti, ker je zapadel sneg.

Veliko nagrado Megevea so dobili tokrat Francozi. V alpski kombinaciji je zmagal med moškimi Pazzi, med ženskami pa Tholierjeva.

O smuških skokih prihajajo letos samo pičila poročila. Včeraj smo že poročali o prireditvi v Kranjski gori, na kateri je zmagal Rudi Finžgar s skokoma 35 in 33 m. Novšak je bil šele tretji. V nedeljo so bili na nogah tudi skakači solnograškega smuškega okrožja. Hans Willmer je postavil znamki 41 in 44 m, drugi pa je bil Rudi Gehring s skokoma 37 in 44 m. Najdaljše skoke pretekle nedelje so gledali na Saškem, kjer je zanesla skakalnica Schädliche 51 m daleč. Ko že poročamo o najdaljšem skoku, bo zanimivo dodati še kaj o najkrajših. V okolici Poznania so postavili novo skakalnico za naraščaj in tam se je odlikoval neki Friedenberg z rezultati 15, 16 in 17 m.

Ranjenici se tekmovali v plavanju. V monakovskem zimskem kopališču so priredili plavalne tekme za ranjence. Največ zanimanja je bilo seveda za waterpolo, v katerem sta tekmovali moštvi Monakova 99 in mestne reprezentance Salzburga. Zmagali so Monakovčani v razmerju 1:9.

V Oslu so se zbrali v nedeljo najhitrejši norveški drsalci. Tekmovali so v drsanju na 500 in 5000 m. Svetovni prvak v hitrem drsanju Hans Engnestangen je bil sicer prvi na 500 m v 45,2 sek., izgubil pa je tekmo na 5000 m. Proti pričakovanju ga je prehitel Ingvar Hansen, ki je bil prvi na cilju s časom 9 min 10,4 sek., Engnestangen pa je bil drugi z zamudo 1,6 sek.

Izšla je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice« — S. Lagerlöf:

„Dekle z Močevja“

Naslednji teden bo izšlo eno najlepših del H. Bordeaux-a »Srce in kri«

Prepričani smo, da bomo »to knjigo znamenite švedske pisateljice — Nobelova nagajenka — katere nekatera dela so Slovenem že zelo znana — vsem ustregli. — Knjigo dobite po knjigarnah in trafikah

Iz Hrvaške

Vrnitev hrvatskih prostovoljcev z vzhodnega bojišča v domovino. Proti koncu prejšnjega meseca so se pričele vračati v Zagreb posamezne skupine hrvatskih prostovoljcev, ki so se več mesecev borili proti Rusom na vzhodnem bojišču. Zadnja skupina teh prostovoljcev se je vrnila v Zagreb na novo leto. Na železniški postaji so jo slovesno sprejeli. Pri sprejemu so bili navzoči člani hrvatske vlade, zastopniki ustaških organizacij ter diplomatski in vojaški zastopniki držav Osi. Navzoč je bil tudi PoglavlNIK, ki, kakor znano, po prevešbi prejšnjega hrvatskega vojnega ministra maršala Kvaternika v rezervno, vodi tudi resor hrvatskega domobranskega ministrstva. Ko je privozi vojaški vlak na zagrebško postajo, je vojaška godba zaigrala pozdravno koračnico, nakar so se hrvatski prostovoljci razvrstili na trgu Kralja Tomislava. Tu so nemški častniki kot poveljniki posameznih hrvatskih prostovoljskih skupin raportirali Poglavlniku kot vrhovnemu poveljniku hrvatskih oboroženih sil. PoglavlNIK se je nato podal z vsem svojim spremstvom na oder ter je imel na hrvatske prostovoljce daljši pozdravni nagovor, s katerim se jim je zahvaljeval tako v svojem, kakor tudi v imenu NDH za hrabrost in neustrašenost, s katero so se borili proti sovražniku, ki grozi uničiti evropsko kulturo. Bodočo nalogo hrvatskih prostovoljcev, ki jo bodo imeli hrvatski prostovoljci pod vodstvom svojih nemških poveljnikov z vzhodnega bojišča v domovini, je pa PoglavlNIK označil z besedami: »Vi ste odšli, da v sestavi slavne nemške vojske izvršite svojo evropsko in hrvatsko dolžnost prav tako, kakor to delajo ostali vaši tovariši skupno s slavno italijansko vojsko na vzhodnem bojišču. Kakor se hrvatski prostovoljci hrabro in slavno bore na daljnem Vzhodu, po prostranih starih in kakor koli so tam proslavili hrvatsko ime, hrvatsko čast in hrvatsko orožje, je prav tako gotovo, da bodo v istem cilju tudi na mejah svoje lastne države in v sami državi nič manj hrabro in slavno izvršili svojo vojaško legionarsko dolžnost proti neprijatelju, kateri želi na mejah ali pa v sami državi škodovati koristim naroda, domovine in države.« PoglavlNIK v svojem govoru nadalje izraža svoje prepričanje, da bodo hrvatski prostovoljci sedaj v domovini pokazali vsem sovražnikom in rušilec notranjega reda, česa so se naučili v nemški vojski in v borbah na vzhodnem bojišču. Zatem je PoglavlNIK izrekel toplo dobrodošlico v Zagrebu tudi vsem nemškim oficirjem, ki so skupno s hrvatskimi prostovoljci prispeli v Zagreb ter bodo sedaj skupno z njimi reševali naloge, katere jim bo zapalo vojaško poveljstvo. PoglavlNIK se je nato odpeljal v domobransko ministrstvo, od koder se je kmalu pripeljal na Jelačićev trg, kjer je bilo že vse pripravljeno za mimohod hrvatskih prostovoljskih oddelkov. Ko je PoglavlNIK zavzel svoje mesto na tribuni, je začel mimohod, ki je trajal nad eno uro. Hrvatski prostovoljci so korakali pred Poglavlnikom z vsemi vrstami najmodernejšega orožja, s katerim so opremljene zavezniške vojske na vzhodnem bojišču.

Zakonska odredba o nepremičninah Zavoda za kolonizacijo. V Zagrebu je objavljena zakonska odredba o nepremičninah Zavoda za kolonizacijo. Po tej odredbi se nepremičnine, ki se od zavoda za kolonizacijo zemljiško-knjižno prenašajo na druge osebe, v času 20 let ne morejo brez pristanka omenjenega zavoda niti odtujiti niti obremeniti.

Saditev in odkup tobaka v NDH leta 1943. Finančni minister NDH je odobril predlog ravnateljstva hrvatske državne monopolne uprave o saditvi in odkupu tobaka v leto 1943. Po tem načrtu bodo na področju NDH to leto zasadili 322 milijonov tobačnih sadik. Cena tobaku iz hercegovske in dalmatinske Hrvatske je določena na 6—72 kun, za tobak iz bosanske Hrvatske pa na 8—32 kun za kilogram.

Elektrifikacija vasi v zagrebaški okolici. — Hrvatska državna uprava je v zadnjem času pričela sistematično izvrševati načrt za elektrifikacijo hrvatskega podeželja. V izvedbi tega načrta so pred dnevi dobile električno razsvetljavo občine Brdovec, Šibice, Javorje in Zdenci v zagrebaški okolici.

V Sarajevu je umrl ravnatelj tamošnje Hrvatske državne tiskarne Rudolf Zaplata.

Samoborska spomenica. Ob 700-letnici obstoja Samobora je tamošnji pripravljalni odbor za to proslavo izdal spominsko knjigo z izbranim gradivom iz zgodovine in sedanosti samoborskega mesta.

Iz Srbije

Nova imena belgrajskih kinematografov. Po naročilu upravnika mesta Belgrada so tudi vsi belgrajski kinematografi spremenili svoja prejšnja imena ter se sedaj imenujejo takole: Koloseum, Sribjanac, Urania, Knežev spomenik, Triglav, Sa-

vamala, Kasina, Nova Evropa, Rex, Sumadinac, Metropol, Takovo, Lukso, Nova Srbija, Bobi, Pašino brdo, Cytil, Terazije, Union, Kosovo, Novi Korso, Srbadija, Novakovič in Oplenac.

Smrt Jeremije Protića. V Belgradu je pred časom umrl bivši pomočnik finančnega ministra, bivši narodni poslanec in prvi komisar ministrstva za narodno prehrano pod okriljem zasedbenih oblasti Jeremija Protić. Pokopali so ga na belgrajskem pokopališču.

Uprava Srbske književne zadruge. Srbski prosvetni minister je imenoval člane uprave Srbske književne zadruge. V ta odbor so imenovani: Svetislav Stefanović, književnik iz Belgrada, Dragutin Kostić, književnik iz Belgrada, Todor Manojlović, književnik iz Belgrada, Mladen Djuričić, književnik iz Belgrada, Jeremija Stanojević, polkovnik iz Belgrada in Ilija Džukanović, državni svetnik v pokolu. Novoimenovani odbor bo vodil in opravljal vse funkcije v Književni zadrugi in bo o vsem poročal srbskemu prosvetnemu ministru.

21.

Spoznal sem tudi nevihto v divjini. Koča je imela zelo pomankljivo streho. Včasih sem bil premočen od kože, noči pa so bile mrzle. Zato sem na podstrešju napravil še stene, ki so me res dobro varovale. Tudi lestev sem si napravil, ki sem jo ponoči potegnil na podstrešje.

22.

Ko je divjala nevihta, ali ko so ob lepih mesečnih nočeh tulile in ščegetale divje živali okoli koč, nisem mogel spati. Premišljal sem o svojem bednem položaju. Sklenil sem kreniti drugam. Tudi lakota me je silila stran.

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDE

Dan ni bil niti sončen, niti oblačen, niti podžigajoč, niti otočen. Nekam čudovito mirno, skoraj zaspano vreme je zajelo ozračje Pokljuk. Zdal se je šele ozrl preko gozdov v višave. Nekje nad Krmom je dremala Debela peč s svojim orjaško izbočenim hrbtom. Naprej je zagledal vrh Lipanice z značilnim robom in sedlom. Visoko za belimi brati in aestrmi se je vzpenjala mogočna triglavska piramida. Spoznal jo je, čeprav je bila ovita v mehke, blede meglice. Matevž se je oziral za Kamniški-mi planinami na vzhodu, teh pa ni bilo videti. Spodaj pri domu so se pojavili prvi ljudje z dolgimi, temnimi deskami. Ne, Matevž jih ne bo čakal, danes hoče biti sam! Pognal se je v dolino in se odpravil s palicami, da so začele hlače frfotati. V obraz je brila mrzla sapa. Smučji so šumele po široki gazi, po kateri je sodil, da so jo zorali začetniki. Opazil je tudi sledove včerajšnjih padcev in ocenil po njih znanje gospode tam v domu. Bregovi, katere bi pre-

smukal Matevž z rokami v žepu, so bili še nedotaknjeni in nepohojeni. Le spodaj je motilo ubranost nekaj nerodnih, širokih smučin.

»Aha, tu so poskušali plužne loke: dva, trije jih obvladajo za silo, ostali spadajo še v prvi razred osnovne smučarske šole, škoda!«

Prej ko v pol ure je bil na koncu planote. Tam je zagledal odrezan svet; začenjale so se strmine, ki se jih še ni dotaknil človek s smučmi na nogah. Spodaj je ležala prostrana dolina, nad njo orjaške bohinjske gore.

»Ah, če bi bilo sonce in mi razgrnilo svet na oni strani!«

Vreme pa je ostalo nespremenjeno, brez sonca in tudi brez vetra. Vse, kar je videl Matevž na planoti, je bil valovit svet, zdaj gol, zdaj obrasel s smrekami, jelkami in macesni; tu pa tam je ždela prazna pastirska bajta, skromen senik ali kaj podobnega.

Prvi dan je imel Matevž osem učen-

okrog 40 let. Vdano se je napravil kakor se spodobi za smučkega učitelja, ki ga ljudje ne sodijo samo po delu, pač pa tudi po zunanosti. Obkel si je siv športni suknjič, široke modre hlače, ki so padale čez kolena, svetlo sivo srajco z rdečo volneno kravato, pa ljubko rokavice, ki mu jih je podarila Majda lani, in nogavice, ki jih je spletla letos. Na prsa si je pripel velik klubski znak, za klobuk pa kar dva: planinskega in lovškega. Manjkala mu je samo še pipa, vendar kaj bi z njo, ko je ne kadil.

Dve uri dopoldne je učil svoje ljudi hoditi po ravnem in navkreber, če se sme tako imenovati ravnina, po kateri smučji nazaj komaj tečejo. Opoldne je že poznal vsakogar po imenu ali stanu, ločil jih je tudi že v bolj ali manj prikupne.

Ne dolgočasno ni bilo z njimi, samo nekateri so bili stini, ko so se zanimali za kristijanijo, pa še hoditi niso prav znali. Popoldne je imel že polne roke dela: gospodu doktorju niso držala stremena, Olga je imela predolge palice, gospa notarjeva pa bi rada posebno uro. Ne, za posebne ure ni bil navdušen, so preveč dolgočasne. Zato je sklenil, da bo popoldne skupna terenska vožnja ali točneje povedano, navaden sprohod proti Javorniku.

Bilo je dva dni pred božičem. Pred

kosilom je prispela na planino dolga vrsta čilih tekmovalcev in tudi Janez je bil med njimi. Ti so vedeli povedati, da je na poti še pet sani, pošto za goste pa so prinesli seboj.

Ves dom je oživel, ko so prišli fantje, katerim je bila »koča« pravzaprav namenjena. Kdo ve, kaj vse bi počeli, če ne bi imeli seboj trenerja, ki jih je znal pošteno zaposeliti. Vso popoldne so se zbirali na planini, ko je krenil na njimi jutruja na progo, ki jim je bila moči; ko so prihajali nazaj, so bili krotki kot jagnjeta. Radi pa so pripovedovali, kje so vsa bili in kako izvrstno zna trener zbirati smer, pri kateri se vsega naučijo: smuka, vzpona, teka in tehnike.

Na biljo jutruja je snežilo že drugi dan. Jenjalo je šele popoldne, ni se pa zjasnilo. Vse, kar si mogel razločiti zunaj, je bila pol zidana, pol lesena stavba doma, sneg in drevje. Edini znak življenja je bil dim, ki se je vlekel nad streho in se izgubljal v svinčeni barvi neba.

Je bilo pa v domu tem živahnije. Natakariče so krasile mize z drobnim smrečjem in belim drevesnim mahom, klubski ljudje pa so krasili veliko božično drevo. Dvoje, troje družin se je umaknilo med štiri stene, da bi praznovali sveti večer na samem.

Matevž je bil pri tekmovalcih, ki so

drobili smrečje, sestavljali hlevček iz lubja in postavljali papirnate pastirce. Marsikdo je prinesel seboj kaj božičnega: sladkarije, svečke, čokolado, orglice in podobno. Pred večerom so se ljudje preoblekli; nekateri so se napravili praznično, drugi pa kar so imeli. Tekmovalci so se zadovoljili s tem, da so si nadeli sveže perilo in si zavezali pisane rute krog vratu. Po hodnikih hotela so se žule gramofonske plošče, tu pa tam so tudi tiho prepevali.

Razpoloženje je bilo praznično, ne pa veselo in tudi ne toplo. Matevž je čutil, da je za tak večer preveč ljudi skupaj in preveč različnih. Pripel si je smučji, vzel svetilko in se umaknil v breg. Napenjal je oči, da bi zagledal kjerkoli človeško domovje s svetlimi okni, vendar zaman. Ko je izginil smučarski dom za ovinkom, je bil v temi, ki ni bila črna, pač pa modrikasta in pomirjevalna. Na severni strani neba se je svetilo nekaj zvezd; zdelo se mu je, da bi jih lahko prešel na prste.

»Kakšna škoda, da ni nocoj nebo jasno,« se je pritoževal v mislih. Z žepno svetilko si je svetil po snegu, žarek svetlobe mu je bil za tovariša.

»Pa so pravili, da je sveti večer v planinah tako lep! Ne, to je večer, ko spadaš k družini, k veliki mizi, kjer sedita oče in mati, k ozračju, ki ga do- seže božična pesem zvonov...«

A. Fogazzaro:

88

Palača ob jezeru

Slikati je bilo slabotno stokanje. »Dona Marina,« je dejal Steinegge. Vezza ni odgovoril, ampak je še vedno prisluškoval. Vse je bilo zopet tiho. Tedaj pa je Vezza, kakor da bi se prebudil iz sanj, začel razburjeno govoriti:

»Strahotne stvari! So vam kaj pripovedovali?«

»Da, župnik mi je nekaj povedal.«

»Niti predstavljati si ne morete, kakšen je bil tisti trenutek.«

Vezza je začel natančno opisovati vse dogodke. Govoril je tiho in od časa do časa zopet prisluhnil.

»Šel sem iz grofove sobe z odvetnikom. Zagledala sva Marino v groznem stanju. Ni kričala, ker je z zobmi pograbil Silla za obleko na prsih. Samo stokala je. Poklicali smo zdravnika, sobarico in vrtnarjevo ženo. Z velikim trudom so jo spravili v njeno sobo, ne da bi komu uspelo, da bi ji odprl usta. Kaj se je zgodilo potem, ne vem popolnoma točno. Zdi se, da je še vedno besnela. Zdaj se je nekoliko pomirila; a še malo prej je tako grozno vpila. Vse njeno vpitje in zmerjanje je veljalo onemu. On pa je zdaj tam, razumete? Tudi za hip se ni oddaljil od nje. Neverjetno! Ali že veste, da sta bila nocoj, ko je ubogi Cezar dobil zadnji napad, skupaj?«

»Skupaj?«

»Da, skupaj. Fani ju je videla.«

»Moj Bog!« je vzključil Steinegge in razširil roke.

»Bila sta skupaj,« je ponovil Vezza. »V trenutku je vsa hiša vedela o tem.«

»Gospod Vezza,« se je v tem trenutku oglasil Nepo pri vratih, ki so vodila v ložo. »Prosim vas, če bi hoteli priti za trenutek sem.«

Vezza je odšel, a se je prav kmalu spet vrnil. Kaka zmeda je dejal, »že veste, da odputujeta?«

»Kdo?«

»Grofica in grof Salvador. Kaj hočemo! Kakor hitro je grof izdihnil, Nepo ni izgubil časa. Poiskal in našel je oporoko, ki je bila napisana pred dvema tednoma. Bolnišnica v Novari je glavna dedinja. Grof Nepo dobi v dar 300.000 lir. Marina pa nič. Grof Cezar se je kot pravi plemič spomnil vseh, tudi vas. Meni je poverjena izvršitev oporoke. Popolnoma naravno je, da grof Nepo in njegova mati odideta. Saj bi tudi ne bilo čudno, Grof Nepo je hotel nekaj rogoviliti in se celo dvobojevati, a so ga prav kmalu pomirili.«

Kati je prišla sporočiti Vezzu, da ga želi grofica. In Steinegge je zopet ostal sam. Naslonjen na ograjo je razmišljal o tem, kar je slišal. Ali je mogoče, da se je znal Silla tako potvarjati? Za vsako ceno je hotel govoriti z njim. Iz Marinine sobe ni bilo slišati nobenega glasu več, iz drugega dela hiše pa je prihajalo govorjenje, slišalo se je luputanje vrat in brnenje zvončkov. Steinegge je dolgo časa čakal, z očmi uprtimi v vrata, skozi katera bi moral priti Silla.

Končno je zaslišal po hodniku korake dveh ljudi. Prisluhnil je, a ni slišal nikakega razgovora. Končno so se vrata odprla.

»Torej sva dogovorjena, gospod doktor,« je dejal Silla. »Poročite o težkem stanju, v katerem sem moral priskočiti na pomoč, in o tem, kako je

z njo zdaj. Če bi me kdo iskal, povejte, da bom čez eno uro prišel sem v ložo.«

Njegov glas je bil strahotno miren. Nekdo, ki je držal v roki svetilko, se je vrnil. Zdravnik je odhitel preko lože, Silla je vstopil nekoliko za njim.

Steinegge mu je stopil nasproti.

»Gospod Silla,« je dejal.

Silla mu ni odgovoril; niti pogledal ga ni. Odšel je k ograji in se naslonil nanjo.

Steinegge se mu je še bolj približal.

»Gospod Silla, me ne poznate več?«

Nobenega odgovora.

»Ahi! Če je tako, tudi prav.«

Vrnil se je na svoje prejšnje mesto in umolknil. Gledal je mladeniča, medtem ko se ta ni ganil.

»Ne vem,« je dejal starec čez nekaj časa; »mislim, da tega nisem zaslužil.«

Silla je še vedno molčal.

»Kako hudo je, če človek prihaja kot prijatelj in je tako sprejet! Hotel sem vam reči samo, da bi mi bilo ljubše, da bi vas nikdar več ne videl tu. Še druge stvari bi vam bil rad povedal. Ker pa me nočete poslušati, odhajam. Zbogom!«

Po teh besedah je krenil proti izhodu. Tedaj pa je dejal Silla, ne da bi se okrenil:

»Povejte svoji hčerki, da sem držal besedo in se pogreznil na dno.«

»Moji hčerki? To?«

»Da. Zdaj pa pojdite! Pojdite!« je ponovil, ko je videl, da se mu hoče Steinegge zopet približati. Starec je vdano sklonil glavo in odšel.

Tih spreved je šel preko dvorišča. Nekaj trenutkov pozneje je prišel Vezza v ložo in povedal Silli, da sta grof in grofica Salvador odšla

v vrtnarjevo hišico, kjer bosta čakala na voz. Dejal mu je tudi, da bi mu rad sporočil nekatero določila grofa Cezarja, ki se tičejo njega.

Vrata so se zaprla za njima in loža je ostala prazna.

V.

Začelo se je že daniti, ko se je Vezza vrnil v svojo sobo in se naslonil na okno. Vezza mu je povedal, da grof Marini ni zapustil ničesar, njemu pa je pustil pohištvo njegove matere, skrinjice s pismi in deset tisoč lir, kot nagrado za spis, ki ga je prejšnje leto začel in ki naj bi ga končal, kadar bi se mu to zdelo primerno. A zdaj ni mislil na to. Čutil je vso težo sramotnega dejanja in videl pred seboj eno samo rešitev: zvezati se je moral z Marino. Naj je bila blazna ali ne, bil je čudno miren. Želel si je počitka. Vrgel se je na posteljo in kmalu zaspal.

V sanjah je zagledal nekoga, ki je že pred njim nad njim in ga gledal. Spoznal je, da je to nek znanec njegove družine, ki je že pred leti naredil samomor. Prikazen se mu je nasmehnila in Silla je takoj razumel, kaj hoče.

Zbudil se je ves izmučen in premražen. Ponovil si je to, kar je spoznal v sanjah. »Najbolje bo, če umrem.« Vstal je s postelje in sedel k mizi. Moral je pisati sorodnikom in gospodinji. Ko je hotel vzeti pero v roko, je bele opazil pismo, ki mu ga je ponoči prinesel Riko. Pogledal ga je, a ker ni poznal pisave, ga je malomarno odrinil. Začel je pisati skicu. Čez nekaj časa pa je le odložil pero in vzjel pismo.

Nobenega naslova ni bilo na njem in ne datuma.

Nerodna zadeva

»Gospod ravnatelj, blagajnik je izginil.«

»Menda ste ja pregledali blagajniško omaro?«

»Seveda sem, Pa ga tudi tam ni.«

Hvala Bogu, da smo »samo« ljudje...

No, pa še nekaj o požrečnosti. Pravijo, da je med vsemi živalmi najpožrenejši pajek. Za zajtrke poje štirikrat, za kosilo desetkrat, za večerje pa kar trinajstkrat toliko, kakor pa tehta sam. — Če bi na primer človek, ki tehta recimo 80 kg, hotel posnemati pajka, bi moral za jutrak pojesti člega voliča, za kosilo voliča in šest rejnih ovac, za večerjo pa kar dva voliča, osem ovac in štiri prašiče! — Res, hvala Bogu, da smo »samo« ljudje!

TEL. KINO SLOGA 27-30

Zena od včeraj in ona od jutri, kakor jo opazuje mož v filmu

»Devojka«

V gl. vlogi: Willy Fritsch in Camilla Horn.

Predstave od 14.30 dalje. Konec ob 20.15.

TEL. KINO UNION 22-21

Od odrske plesalke do kmetice — dunajsko koroška zgodba

»Vse zaradi ljubezni«

V gl. vlogi: Gusti Huber, Wolf Albach Retty

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

TEL. KINO MATICA 22-41

Tajinstvena ljubezenska drama

»Molčeča usta«

z znanimi igralci: Fosco Giachetti, Annette Bach, Andrea Checchi, Carlo Campanini.

PREDSTAVE:

dnevno ob 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

Il mio bambino è a letto con l'influenza... Moj otrok je zbolel za influenco...

In vendita in tutte le farmacie
Dobl se v vsaki lekarniE' INUTILE SOFFRIRE!
ZAKAJ BI TRPELI!

Le così dette forme influenzali comprendono, accanto alla vera influenza, quel complesso di malattie invernali rappresentate da tosse, febbre, faringiti, tracheiti, bronchiti.

In tutti i malanni da raffreddamento è rimedio sovrano la „**RODINA**“

Tako zvane oblike influence obsegajo, poleg resnične influence, še množico zimskih obolenj, kakor so kašelj, mrzlica, vnetja grla in sapnika, bronhitis.

Proti vsem beleznim prehlada Vam pomaga

RODINA

Contro il raffreddore e le forme influenzali
Zoper prehlad in oblike influence

Edgar Wallace:

52

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Tiste tri mesece sem spoznal Albanijo in svojih izkustev nikdar ne pozabim.

Ce je na tem božjem svetu kje kak boljši človek kot Hiabam Hussein Effendi, jaz nisem našel še nanj. On mi je preskrbel denar, da sem lahko odšel iz Albanije. Prosil sem ga, da bi mi dal tudi nož, s katerim je umoril Salvatorja. Izvedel je, da je Kara na Angleškem in mi je o tem Grku marsikaj povedal, česar prej nisem vedel. Šel sem čez Italijo in prišel do Milana. Tam sem izvedel, da je prišel pred nekaj dnevi neki čudaški Anglež na nekem južnoameriškem parniku v Genovo in da stanuje nevarno bolan v mojem hotelu.

Moj hotel, kaj bi pravil, ni bil med najdražjimi in najbrž sva bila edina Angleža v mestu. Nisem si mogel kaj, da ga ne bi obiskal in pogledal, ali bi mogel rečevo kaj pomagati. Na prvi pogled sem videl, da ne bo nič več z njim. Zdelo se mi je, da sem ga že nekje videl, in ko sem gledal okoli, da bi našel kaj, ob čemer bi se ga spomnil, sem odkril njegovo ime in takoj sem se znanel.

Bil je George Gathercole, ki se je vrnil iz Južno Amerike. Obol je za malarijo in bljuval kri. Teden dni sem se z nekim italijanskim zdravnikom obupno trudil, da bi mu rešila življenje. Bil je težek bolnik, — John Lexman se je ob spominu nasmehnil —, strupen kakor vitriol, ko je govoril, nestrpen in gospodovalen

v občevanju s prijatelji. Tako je bil na primer strahovito občutljiv zaradi izgubljene roke. Niti meni niti zdravniku ni dovolil v sobo, dokler ni bil do vrata zadelan, in v najini navzočnosti ni ne jedel ne pil. In vendar je bil med pogumnimi najpogumnejši in se zase ni nič bal. Žal mu je bilo edino to, da ni mogel dokončati svoje knjige. Kljub neupogljivi volji se vendar ni rešil. Umril je 17. januarja tega leta. Jaz sem bil tedaj v Genovi, kamor sem odšel na njegovo prošnjo, da bi prevzel njegovo prtljago. Ko sem se vrnil, je bil že pokopan. Pregledal sem njegove papirje in tedaj sem si zamislil, kako bi se približal Karu.

Nasled sem neko Grkovo pismo, ki mu ga je poslal v Buenos Ayres, češ da pričakuje njegov povratek. Tedaj sem se bliskoma spomnil, kar mi je povedal Kara, da je poslal Georgeja Gathercola v Južno Ameriko, kjer naj bi preiskal neke zlatonosne pokrajine. Odločil sem se, da ubijem Kara, in sicer tako, da se mi posreči zabrisati sleherni sled, da bi bil jaz morilec.

Kakor je imel on načrt, da bi me spravil s sveta, in je skrbno premislil sleherni korak in zabrisal sled, tako sem tudi jaz zamislil njegov smrt, ne da bi me potem kdo sumil.

Njegovo hišo sem poznal. Vedel sem, kake navade ima. Znano mi je bilo, kako se je bal, ko je bil na Angleškem, daleč od svojih fevdalnih straž, ki so ga v Albaniji varovale. Vedel sem, kako je z njegovimi slovitiimi vrati in jeklenim zapahom, in sklenil sem, da ga kljub vsej njegovi previdnosti usmrtim, ko mu prej še povem, da poznam vse njegovo dejanje in nehanje.

Ali ste že naročeni na Slovenca?

Vsak naročnik zavarovan

Zahvala

Za premnoge dokaze in izraze sožalja ob smrti naše ljubljene mame, stare mame, sestre, tete in tašče, gospe

Benedik Frančiške roj. Vrhovnik

se vsem najljekrenejše zahvaljujemo. — Posebej se zahvaljujemo g. dr. Demšarju Jožetu za večletno versko tolažbo, zdravnikom g. dr. Trniku Albertu in g. dr. Čadežu Gvidonu za požrtvovalno zdravljenje in končno vsem, ki so rajno spremili na zadnji poti. Sveta maša zadušnica bo opravljena v soboto, dne 23. januarja ob pol 8 zjutraj v farni cerkvi Sv. Petra.

V Ljubljani, 19. jan. 1943.

Žalujoče družine

Gathercole je imel kakih 140 šterlingov denarja. Što sem jih vzel zase, vedoč, da jih bom v Londonu lahko dedičem vrnil, ostanek in vse listine, razen tistih, s katerimi bi se lahko Karu izpričal, sem zročil angleškemu konzulu.

Nisem se dosti razlikoval od rajnega. Zrastla mi je precej divja brada, čudaštvo Gathercolovo sem pa tudi poznal, da bi lahko igral njegovo vlogo. Prvi moj korak je bil, da posredno obvestim javnost o svojem povratku. Dovolj spreten časnikar sem, dokaj razgledan in z znanjem, ki sem ga izpopolnil od knjigah v Britanskem muzeju, sem spisal tehten članek o Patagoniji.

Poslal sem ga v »Times« s posetnico G. Gathercola in, kakor veste, so ga priobčili. Drugi korak je bil, da sem poiskal primerno stanovanje med Chelsea in Scotland Yardom. Imel sem srečo in našel opremljeno stanovanje, čigar najemnik je odšel za tri mesece na jug v Francijo. Najemnino sem plačal vnaprej in ker sem opustil vse čudaške posebnosti, s katerimi sem predstavljal Gathercola, sem moral napraviti na gospodarja dober vtis. Sprejel me je brez vseh pomislekov.

Nato sem si dal napraviti nekaj novih oblek, ne v Londonu, — je rekel, smeje se, — temveč v Manchesteru in se nosil kar najbolj čedno, da bi me pozneje ne prepoznali. Ko sem imel v svojem stanovanju vse pripravljeno, sem si določil dan. Zjutraj sem odposlal dva kovčega z večino svojih osebnih stvari v hotel Great Midland.

Popoldne sem odšel na Cadogan Square in hodil tam okoli, dokler nisem opazil, da se je Kara odpeljal. Bilo je to prvič, da sem ga videl, odkar sem zapustil Albanijo. Moral sem zbrati vse moči, da sem se premagal in nisem skočil za njim, da bi ga s svojimi rokami raztrgal.

Ko mi je izginil iz vida, sem vstopil in nastopal popolnoma tako kot ubogi Gathercole. Začetek se je ponesrečil, ker sem v hišniku takoj ob prvem pogledu spoznal svojega tovariša iz ječe, in sicer prav tistega, ki je bil z menoj v čuvajevi hišici na dan mojega bega iz Dartmoora. Nisem se mogel glede njega motiti in ko sem zaslišal njegov glas, sem bil gotov. Vprašal sem se, če bi me mogel kljub bradi in očalam prepoznati.

Pa me ni, čeprav sem mu nutil vse možnosti. Sklonil sem se mu z obrazom prav pred nos in ob mojem drugem obisku sem ga na čudaški Gathercolov način silil, naj si ogleda mojo sivo brado. Bil sem vendarle zadovoljen s svojim prvim poskusom in se nato vrnil v svoje stanovanje na Viktorija Streetu ter čakal večera.

Med tem ko sem čakal, da Kara odide, sem ogledoval hišo in ugotovil, da sta speljani s strehe dve ločeni telefonski žici. Ne da bi vedel, sem uganil, da mora biti ena v zvezi s posebnim, osebnim Karovim telefonom. Ker mi je bilo znano, kako se Kara boji, sem domneval, da ima neposredno zvezo s kako policijsko postajo ali vsaj s kako podobno stražo. Prav tako je imel urejeno tudi v Albaniji, kjer je zvezal svojo palačo s policijsko postajo v Lešu. To mi je povedal Hussein.